

13
mart

Onların Anısına

**13 Mart
Onların Anısına**

Onların Anısına

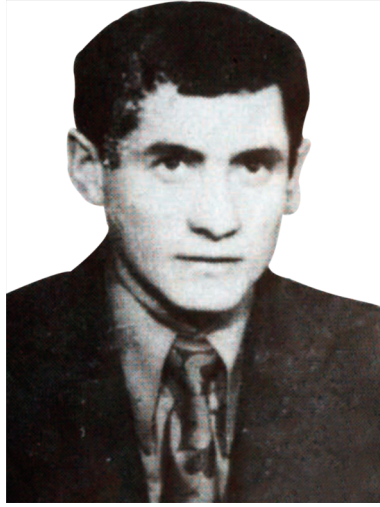
13 Mart Marşı

*Devrimci kavganın şahdamarı
Yaşıyor 13 Mart Savaşçıları
Yıkıyor burjuvanın topunu
Açıyor komsomolun ufkunu*

*Proletarya verdi üç yiğidini
Bayraklaştırdı gelecek ümidini
Ölümsüzleştirdi eserini
Necati, Ethem, Seyit yoldaşlar*

*Esin oldular kavganın hasına
Bayrak oldular komsomolun adına
Proletaryanın devrim bakışına
Bayrak oldu 13 Mart savaşçıları
Işık oldu 13 Mart Savaşları*

Onların Anısına

Seyit Konuk

1958'de Tokat'ta doğdu. Yoksul bir ailenin çocuğuydu. 18 yaşında devrimci mücadelesini örgütlü bir şekilde THKO/MB saflarında sürdürmeye başladı. Örgütlü mücadelesini işçiler arasında sürdürmek üzere İzmir'e geldi. İzmir Tariş Üzüm İşletmelerinde çalışmaya başladı. Tariş'te sınıf mücadelesi içerisinde kısa sürede öncü işçi konumuna yükseldi. Tariş direnişini örgütleyenler arasında ve en ön sıralarda yer aldı. Tariş direnişi sırasında çıkan çatışmalarda yaralandı. Tariş'te THKO/MB'nin "İşçi Komitesi" üyesi ve fabrika sorumlusuydu. Tariş'ten atıldıktan sonra çeşitli sanayi işletmelerinde çalıştı ve mücadelesini sürdürdü. İzmir'de İplik – İş ve Birleşik Maden – İş sendikalarının kurulmasında aktif yer aldı. Mart 1980'de hareketin İzmir işçi komitesinde yer aldı.

24.4.1980 – 29.4.1980'de faşist müteahhit Nuri Yapıcı ve MHP il sekreteri Turan İbrim'in cezalandırılması eylemlerini gerçekleştirdi. İbrahim yoldaşla birlikte yakalandı. 13 Mart 1982'de İzmir Buca Cezaevi'nde idam edildi.

Onların Anısına

İbrahim Ethem Coşkun

1 959'da Gaziantep'te doğdu. İlk, orta okulu Yavuzeli'nde bitirdi. Ortaokulda devrimcilerle tanıştı. Lise sürecinde THKO taraftarı olarak çalıştı. THKO ayrışma sürecinde THKO/MB'nin ideolojik politik yönlendiriciliği doğrultusunda tutum aldı. Antep ve Adana'da okuduğu lise döneminde gözaltı ve okuldan uzaklaştırma, disiplin cezaları aldı. 1977'de Yavuzeli THKO/MB'nin öğrenci gençlik komitesinde, daha sonra gençlik komitelerinde görev aldı. Gençliğin Anti – faşist kavgasında ihtilalci ruhla görev aldı. 1978 sonlarında hareket tarafından İzmir'e gönderildi. 1979 – 80 arası İzmir THKO/MB'nin işyeri, fabrika komitelerinde yer aldı. Çalıştığı işyerinde Bağımsız Birleşik Maden İş Sendikasını yoldaşlarıyla kurdu. Aynı sendikanın İzmir şube başkanlığına getirildi. Sendika başkanı olduktan sonra hareketin İzmir Sendikalar Komitesinde görev aldı. Mart 1980'de İzmir İşçi Komitelerine seçildi. Aynı komitenin sekreteri oldu. 29.4.1980'de Faşist Turan İbrim'i cezalandırma eyleminde görev aldı. Aynı eylemde yakalandı. Şube, mahkeme ve cezaevinde TKEP üyesi olarak onurluca tutum takındı. İdam sırasında bir işçi ve komünist bilinci içinde devlete karşı kesin kararlılık ve asilikle, yoldaşlarına ve devrimci güçlere karşı sıcak ve sempatik tavırla örnek oldu. 13 Mart 1982'de İzmir Buca Cezaevi'nde idam edildi.

Onların Anısına

Necati Vardar

21.10 1960'da Urla'da doğdu. Boşnak olan Necati devrimci mücadeleye İGD saflarında başladı. İzmir DDKD'nin kurucu üyesi olarak devam etti. İzmir Çamdibi'nde anti – faşist mücadelede Seyit'lerle tanıştı. Tariş Üzüm işletmesinde devam eden eylem birliği 1979 sonlarında İşçi Birliği programını kabul ederek Emeğin Birliği taraftarı oldu. BMC fabrikasında hareketin komsomoluna seçildi. Çamdibi gençlik içinde ve işyerinde hareketin hücrelerinde çalıştı. Çamdibi gençlik çalışmasında aktif görev aldı.

30.4.1980'de yakalandı. Faşist Mütteahhit Nuri Yapıcı'nın öldürülmesi eylemini gerçekleştirir. Necati, Şube, mahkeme safhasında siyasi tutum takınır. Genç ve coşkuludur. "İdamınız bize vız gelir " diyecek kadar neşeli ölüme kucak açacak kadar yüreklidir. 13 Mart 1982'de İzmir Buca Cezaevi'nde idam edildi.

Onların Anısına

Onların Ardından

Bu topraklar nice kanlı isyanlara tanık oldu. Emeğini, alın-terini sömürmek istemeyen ve boynunda taşıdığı ağır boyunduruğun zulmüne isyan eden emekçi güçler, nice can ve kan bedeli ödedi. Asya toplumlarından getirdiği güçlü devlet geleneğiyle bu toprakların egemenleri, nice besili atlarını sürdürdüler isyan edenlerin üzerlerine. Zulüm nasıl dolaştıysa karış karış isyan da peşinden dolaştı bu topraklarda. Şeyh Bedrettin'ler, Pir Sultan'lar, Baba İshak ve Köroğlu'lar, başarısız isyanların ilk çakan kıvılcımları oldular. Cüretleri ve yürekleriyle patladılar zulmün üzerine. Ama Asya toplumlarına özgü güçlü devlet, büyük despotluk ve halk topluluklarının bir araya gelip örgütlenmesini engelleyen küçük meta üretimi, bu yüreklerde patlayan kıvılcımları, başarılı isyanlara taşımaya izin vermedi. Ve bu despotluk ve bu güçsüzlük içinde, cüretli kahramanlıkların destanları kaldı başarısız isyanlardan geriye. Bir de; derisi yüzülenlerin, asılanların darağaçlarının kara gölgeleri... ve bir de yenilen cüretli kahraman yüreklere düşen sessiz çılgınlıkları. Ama türkü oldu bu çılgınlıklar, ağıt oldu kara gölgeler; destanlar bu cüretli yürekleri andı, geleceğe miras kal-sın diye. Şiirler onları yazdı, zulmün olduğu her yere umudu taşı-sın diye.

Ve işte; tarihin son kanlı kavgasına tanık olan yine aynı topraklar, yüzyılların kahramanlık destanlarını, başkaldırıya adanmış nice soluğun haykırışını, türkülerıyla, şiirleriyle ve tüm gelenekleriyle, modern dünyanın en devrimci sınıfına; proletaryaya sunuyor. Emekçi halklarımızın, bu başarısız isyanlarda yücelttiği tüm değerler nice evladını bu emek kavgasında sonsuzluğa uğurlamış bir toplumun yarattığı tüm gelenekler şimdi son kanlı kavganın, sosyal kurtuluşun başını çeken işçi sınıfında yeniden hayat buluyor, canlanıyor. Nice başarısız isyanın yüce gönüllü yığıtleri, bugünü geleceğe taşıyan tek sınıf proletaryadır. Yenilgilerinden dersler çıkarmasını bilen, başarısız isyanların anılarını kazanmak için silaha dönüştürendir. Küçük burjuva her başarısızlığın sonunda “Bir daha nasıl isyan etmemeli” diye düşünür. Proletarya ise “gelecekteki isyanlarımda, bugünün yenilgisi bana nasıl yardımcı olur?” diye düşünür. Proletarya, bu topraklardan aldığı yürek ve cüretin yanına bilinci de eklemiştir. Ve on yılların ötesinden gelen savaşçıların anılarından hala büyük bir güç ve moral almaya devam ediyorsa mücadele azim ve kararlılığını keskinleştiriyorsa bu anılar en çok burjuvaziye korkutuyorsa; mezar taşlarından bile korkuyorsa burjuvazi, bu kavganın zaferi mutlaka proletaryanın olacak demektir.

Bundan 25 yıl önce, mücadeleciler çizgisi yeni belirlemeye başladığı dönemlerde, proletarya ilk dersini küçük burjuva katmanlardan almıştı. Ama bu ders, can bedeli pahasına bilince kazandı. Bu genç önderler, küçük burjuva katmanlardan gelmişti ve proletaryanın varlığını ifade ettiği her yerde olduğu gibi bu mücadelenin teorisini yapmak teoriyle daha yakın olan küçük burjuva aydınlarla düşmüştü. Ama bu teoriyi bu genç önderlere veren gene işçi sınıfının kendisiydi. Gençliği grev çadırlarında, miting ve direnişlerde eğiten proletaryaydı; toprak işgallerinde onlara devrimci ön seziyi veren de köylülerdi. Bu anlamıyla THKO ve THKP-C önderleri, her ne kadar küçük burjuva katmanlardan çıktılsa da proleter bir öz taşıyorlardı. Sınıf savaşımının gelinen aşamasında, proletaryanın önünü açtılar; sınıf savaşımından en temel sorunları, illegal örgütlenmeyi, devrimci zoru ve bu araçlar olmadan devrimin kazanılamayacağını gösterdiler, kanıtladılar. Belki söylenecek daha çok sözleri vardı ama yarım kaldı. Ne söylendilerse, yürek ve cüretleriyle söylediler. Ve bu yüzden emekçi-

ler arasında yankı buldu haykırışları. Bu yürek, bu cüret olmasaydı, emekçilerin bilinçlerine kazınamayacaklardı. Varsın, kendi yoldaşlarından bir çoğu onların arkasından “küçük burjuva maceracıları” suçlamasını yapsın. Proletarya, parlamenter yollarla boğulan maceracıları 6 Mayıs’la birlikte darağaçlarının gölgesine çoktan gömmüştü.

6 Mayıs 1972’de idam edilen Deniz, Yusuf ve Hüseyin’den tam on yıl sonra 13 Mart 1982’de Buca’da Seyit, İbrahim ve Necati yoldaşların idamı, proletaryanın mücadelesinin gelişiminde çok önemli bir aşamayı ifade ediyordu. Onlar, Türkiye ve Kürdistan’da idam edilen ilk öncü işçiler, on yılda proleter bilincin gelişimini özetlediler. Bir zamanlar kendilerine önderlik eden üç küçük burjuva katmanlardan gelen ölümsüz devrimcilerin anısıyla, bu kez proletaryanın kendisi aynı kararlılığı aynı cüret, yürek ve bilinci taşıdı darağaçlarına. Aradan geçen on yıl, işçi sınıfının kendi mücadelesinde önderliği küçük burjuva katmanlardan aldığı, kendi içinde ölümsüz önderler çıkaracak denli bilincini geliştirdiğinin kanıtı oldu. Bu, devrim mücadelesinde çok önemli bir aşamadır. İşçi sınıfı kendi kavgasının başına geçmediği sürece, sosyal kurtuluş bir hayal olacaktır. Ve işçi sınıfının kurtuluşu ancak kendi eseri olabilir. 13 Mart 1982’de idam edilen üç işçi yoldaşımız, işte en çok bu yönüyle anılmaya değerdir. Onlar, partimizin yarattığı ve yaratacağı bütün değerlerin esin kaynağı olmaya devam ediyorlar.

Seyit Konuk 1958’de Tokat’ta doğdu ve daha henüz çok genç yaşta mücadeleye atıldı. Genç yaşına rağmen Tariş fabrikalarında çalıştığı dönemde tüm işçilerin saygısını kazanmış ve bilinçli bir sınıf önderi olmuştu. Ünlü Tariş barikatlarının ve direnişlerinin komünist savaşçısı ve önderlerinden biriydi o. Grev çadırlarına saldıran faşistlere karşı savaşırken yoldaşı Nusret Korkmaz’ı ölümsüzlüğe uğurlamış, kendisi de yaralanmıştı.

İbrahim Ethem Coşkun: 1959 Antep doğumluydu. O da Seyit yoldaşı gibi oldukça genç, hatta çocuk denebilecek bir yaşta devrimci mücadelenin içine girmişti. Dokuma tezgahlarının genç çırağı İbrahim Ethem, dokuma işçilerinin sendikal örgütü olan İplik-İş’in örgütlenme faaliyetlerinde aktif olarak yer almıştı. Daha sonraları İzmir Birleşik Maden-İş’in şube başkanlığını yürütmüştür.

Necati Vardar: 1960 İzmir doğumlu yoldaşımız diğerleri gibi bir işçi idi ve sendikal çalışmalar içinde komünist bir pratik yürütüyordu.

Evet, üçü de proleterdi, her üçü de komünistti, TKEP üyesi oldiler. İşçi sınıfı mücadelesinin en önünde yürüdüler. 12 Eylül askeri faşist diktatörlüğü, üç işçi önderini darağacında katlederken, proletaryanın kendi mücadelesini ölüm pahasına sahlendiğini kanıtlamış oluyordu. Darağacında öldürmek istediği işte, proleter bilincin geldiği bir aşamaydı.

13 Mart Savaşçıları, sadece, darağaçlarında katledilmeleriyle anmak yanlıştır. Onları anmak demek, yaşamlarında verdikleri mücadeleyi kavramak ve günümüze dersler taşımak demektir.

Seyit, İbrahim Ethem ve Necati yoldaşlar, sendikal faaliyet içerisinde sınıf pratiklerini geliştirmişlerdi. Fakat kendilerini bu alanla sınırlandırmadılar. Çünkü sınıf bilinçli bir işçi önderi olmak, burjuvaziyle bütün politik ve ideolojik bağların kesilmesi ve burjuvaziye tamamen güvensizlik temelinde örgütlenmek demektir. Bu ise, Türkiye ve Kürdistan'ın politik koşullarında illegal örgütlenmek anlamına geliyordu. Tamamen yasadışı temellerde oluşturulan TKEP'in ilk kadrolarını oluşturdular. Çünkü bu bilinci 6 Mayıs şafağında idam edilen üç ölümsüz devrimcinin açtığı yolda yürüyerek elde etmişlerdi. Tıpkı onlar gibi, bütünüyle burjuva politik koşullardan bağımsız illegal örgütlenmeyi temel almışlardı. Fakat onları aşırıp, İplik İş, Birleşik Maden-İş sendikalarında başarılı yöneticilikler yapmış, fakat proletaryanın yasadışı komünist örgütlenmesi TKEP yönlendiriciliğinde faaliyet yürütmüşlerdi.

Öte yandan, 13 Mart Savaşçıları Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da birleşik devrimin ancak zora dayalı olarak gerçekleştirilebileceğinin bilincini temsil ediyorlardı. Proletarya bunu, kendi sınıf mücadelesinden ve ölümsüz önderlerinin yürüdüğü yoldan öğrenmişti. Burjuva demokrasisinin hiçbir zaman yaşanmadığı, devletin faşistleştirildiği, tekellerin egemenliğini militarizme ve bürokrasiye dayandırdığı toplumlarda, parlamenter mücadele biçimlerinin bir budalalık olduğu çok açıktı. TİP deneyimi ve bu partiye rağmen bütün devrimci işçi hareketinin parlamento dışı yollardan örgütlendiği bir ortamda, proletarya

devrimci zor araçlarını gün geçtikçe daha fazla sahiplendi.

13 Mart Savaşçıları, sendikal çalışmalarını Hiçbir zaman tek çalışma biçimi olarak görmediler. Devrimin ancak politik zor ve silahlı mücadele aracılığıyla zafere ulaşacağını bilinciyle savaş birlikleri örgütlenmesine giriştiler. Söz konusu dönem, Türkiye ve Kürdistan'da iç savaşın devlet tarafından örgütlendirildiği ve temel olarak sivil faşistlerce yürütüldüğü yıllardı. 1 Mayıs '77 katliamı, Maraş ve Sivas katliamları, faşist devletin ve sivil uzantılarının emekçi halklara karşı giriştiği savaşın dönüm noktaları oldular. Ve bu faşist terör tek bir dilden anlardı: Devrimci zor. Başlatılan iç savaşta emekçiler, zafer kazanmak için hazırlanmalı ve her yerde, burjuva iç savaşın yürütücüsü MHP'li faşistleri temizlemeliydi. Proletarya başta kendisine yönelen savaşta, emekçilerin öncülüğüne girişmeliydi.

Söz konusu, bir savaş olunca, hak alma temelinde mücadelelenin yerini, hiçbir hakkın tanınmadığı hiçbir yasanın sınırlanmadığı top tüfek siyaseti alır. Komünist bilinçli işçiler, bu temel gerçekler ışığında, salt sendikal mücadele alanında kalıncaya çağını kavradılar. Partinin onlara verdiği görevi kabul edip, MHP İzmir örgütünün iki yöneticisini ölümle cezalandırırken tereddüt etmediler. Leninist gerillanın ilklerinden oldular. Ve nasıl yaşadılarsa öyle yürüdüler ölümün üzerine 12 Eylül'ün faşist mahkemeleri karşısında: "Evet, biz komünistiz, TKEP'in üyeleriyiz." dediler. Tıpkı bir proleter gibi, "Kurtuluş yok tek başına" diyerek, cezalandırma eylemlerini üçü birden üstlendiler. Üçü de "ben yaptım" dedi. Sadece birinin eylemi üstlenerek, diğerlerinin idamdan kurtulması olanaklıydı. Ama hiç biri, diğerinin idamı pahasına, bu yola girmediler. Ne yaptılarsa, faşist mahkemede hepsini haykırdılar. Öylesine bir sınıf kini ile donanmışlardı ki: karar mahkemesinde alacakları cezanın ağırlığını hiçe sayarak, 1 Mayıs gününe denk gelen duruşmada, 1 Mayıs kutlaması yaptılar. "Bugün, dediler duruşma olmaz. Çünkü bugün dünya proletaryasının mücadele günüdür. Herkesi bugünün anısına saygı duruşuna çağırıyoruz." Bu proleter yürek, bu cüret burjuvazinin suratında öyle bir patladı ki aynı gün her üç komüniste de idam hükmü verildi.

Aman dilemediler, geri düşmediler. Üçü de dimdik üçü de zulmün duvarlarını yıkan haykırışlarla çıktılar sonsuz yolculuklarına, “İdamlar Bizleri Yıldırılmaz!.. Bir Gider Bin Geliriz!.. Yaşasın TKEP, Kahrolsun Faşist Cunta!” ardı ardına yankılandı cezaevi avlusunda, karanlık hücrelerin kör pencerelerinde. Ve yoldaş yürekler, dost yürekler, ölümüne savunulan bir yaşama yollanan bu son selamları, ayakta dinledi...

Onlar ölmediler yok

Ateş fitilleri gibi

Dimdik ayaktalar

Yürek, cüret ve bilinç, artık bu topraklarda komünist faaliyetin özetidir. Proletaryanın kendi ellerinde biçimlendi bu faaliyet ve onu ölümüne sahiplendi proletarya, 13 Mart Savaşçıları, öylesine köklü ve güçlü bir miras bıraktılar ki, onların uğruna sonsuzluğu kucakladığı düşüncenin zerresini savunamayanlar, bu yiğit savaşçıların anıları önünde diz çökmeye devam ediyorlar. Onların anılarını bütün komünist içeriğinden boşaltmaya çalışıyorlar. Nasıl ki, burjuvazi 6 Mayıs’ın kızıl karanfillerini devrimci özlerinden soyutlanıp siyasi bir cenaze haline getirebilmek için boşa çaba harcıyorsa; burjuvaziden çok daha çapsız çabalar içindeki sosyal-reformizm de 13 Mart Savaşçılarını, “bir kez daha yürünmeyecek bir yolun acı anıları” haline getirmeye gücü yetmeyecek. Modern proletaryanın, modern kapitalist üretim ilişkileri üzerinde şekillendirdiği komünist bilinci, hiçbir karşı güç söküp atamaz. Çünkü, o bilinci kanla patlayan yüreklerin öfkesiyle tutundu bu topraklara. Ve bundan sonra da aynı yolla maddi güç halini alacaktır.

*Siz ki; titrettiğiniz
darağacını
siz ki; fırsat vermediniz cellada
Siz ki; karanlığı yaran üç şimşek oldunuz
Siz ki; haykırdınız kahrolsun faşizm diye
Siz ki; yüreğimize, bilincimize, öfkemize gömüldünüz
Mücadelemize ad oldunuz...*

13 Mart 1982’de güneş sabaha karşı darağacında can veren üç komünist işçinin üzerine doğarken tarih acımasız yazgısını bir kez daha doğruladı. Bu ölümler çoğalanların, öldürülenlerin yok olanların yazgısıdır. Nasıl ki, kölelerin esir bedenlerinin üstünde yükselen Roma İmparatorluğu, üzerine çıplak bedenleri ve çelik yürekleriyle yürüyen Spartaküsleri çarmıha germekle, ne Roma’nın o ihtişamlı saraylarını, ne de meydanlarında aç aslanlara insan yedirilen arenalarını yıkılmaktan kurtaramadıysa; nasıl ki döktüğü kanları Papa’nın kutsal beyaz etekleri altına süpüren Engizisyon mahkemesi, Bruno’yu yakarak öldürmeye mahkum ederken, yanan bedenden yükselen özgürlük çığlığını engelleyemediyse; nasıl ki Sen nehrini günlerce Paris komünçülerinin kanlarıyla kızıla boyamak, burjuvaziye kokuşmuşluktan ve iğrençlikten ve üzerinde Demokles’in kılıcı gibi duran proleter devrim hayaletinden kurtaramadıysa; nasıl ki toplama kampları, gaz odaları, et çengelleri Alman faşistlerini, işçi sınıfının demir yumruğundan koruyamadıysa; ne 13 Mart’ta 3 komünist işçinin idamı, ne de hayata geçirilen diğer katliamlar, saldırılar, faşist TC’yi döktüğü kanda boğulmaktan kurtaramayacaktır.

İbrahim Ethem Coşkun, Necati Vardar, Seyit Konuk, bu üç komünist işçi, içinde yaşadıkları düzenin çürümüşlüğü, sömürgeçliğini ve çürümüşlük üzerinde yükselen devletin kan içici yapısını, yürükten bir inançla görmüş ve bütün bunların yıkılması, parçalanıp alaşağı edilmesi kararlılığı ile yola çıkmış, hayatlarını bütünüyle bu ideallere adanmış üç insandı. Yürüdükleri yolda bir an olsun tökezlemeyen, güç koşullarla karşılaştıklarında geri çekilmeyen kişilikleriyle bu üç komünist, kan içici faşist çetelerin İzmir'deki hamisi MHP il başkanını cezalandırırken bir an bile tereddüt etmediler.

Bu kararlılıklarını, yapılan cezalandırmayı sadece birinin üstlenip diğerlerinin idamdan kurtulabilme durumu varken, her biri "ben yaptım" diyerek eylemi üstlenirken de sürdürdüler. 1 Mayıs'a rastlayan mahkeme gününde, salondakileri saygı duruşuna davet ederken de öyle. Ve burjuvazi, kokuşmuşluğun, kan içiciliğin temsilcileri, bu üç kararlı komünist karşısında korkaklık ve acizliklerini, 1 Mayıs günü, işçilerin birlik ve mücadele gününde, bu üç işçiye idam cezası vermekle açıkça ve alçakça göstermiş oldular.

Ancak faşist burjuvazinin göremediği bir şey var; ne sokak ortasında açık infazlarda döktüğü kanlar, ne de 12 Eylül cellatlarının Necdet Adalı ve Erdal Eren'i darağacında katletmeleri, komünist kararlılığı etkileyemez. Ve cellatlar, mahkeme kararını sloganlarla protesto eden üç komünist karşısında bir kez daha bu gerçeği görmüş, kendi silahlarıyla vurulmuş oldular.

Komünistler aslı uğruna ölüme gittikleri inançlarından kuşku duymazlar. Ve bu üç komünist işçi, idam sehпасına doğru ilerlerken hayatlarına damgasını vuran inançlarını, ve üyesi olmaktan gurur duydukları proletaryanın öncü müfrezesinin adını haykırmaktan geri durmadılar. Her biri ne bir zayıflık göstererek, ne de af ve aman dileyerek, hiçbir geri adım atmadan, inanç ve gururla dolan göğüslerini, son soluklarının ateşiyle dağlayarak haykırdılar:

"İdamlar bizleri yıldırılmaz. Kahrolsun faşizm yaşasın partimiz TKEP!"

Bu haykırışlarla tekmelediler ayaklarının altındaki tabureleri.

Fakat Türkiye’de idam edilen ilk işçiler olan bu üç komünisti, ölüme değil ölümsüzlüğe kavuşturan darağacının gölgesinde, burjuvazi devrim hayaletinin canlandığını gördü. Ve 13 Mart savaşçılarının sarsılmaz inançlarını kendilerine zırh edinmiş Leninistler 13 Martçuların kavgasından alan genç komünistler, kan içici TC’nin karşısına çıktıklarında bu üç komünist işçi yattıkları yerden yeniden ayağa kalktılar. Onlar bizlerin gözbebeklerimizde yaşattığımız inanç ve cesaretin, gözlerimize oturmuş parıltısında, sokakları burjuvazi için cehenneme çeviren, işkencehanelerde direnen her komünistin inançla haykırdığı sloganlarda yaşıyor.

Burjuvalar, komünistleri idamla yargılayanlar, tıpkı baldıran zehrini Sokrates’e içiren, tıpkı Bruno’yu attıkları engisizyon mahkemesinde yakan cellatlar gibi adı sanı unutulup, tarihe kara bir leke olarak geçerken, idam kararlarında kırdıkları kelimeleri tarih yazacaktır.

İnancı, kararlılığı, ölümsüzlüğü sabırsızlıkla kucaklayan komünistlerin tarihin...

Onların Anısına

Unutmadık Unutturmayacağız

13 Mart 1982! Seyit KONUK, İbrahim Ethem COŞKUN, Necati VARDAR yoldaşların Buca cezaevinde proletarya tarihindeki altın sayfalarından birini daha destanlaştırdıkları gündür.

Kan değil, yüreklerinin ateşi fişkınyordu geceye sıktıkça celtat kemendi. Sırf inanç kesilmiş, sırf kavga kesilmiş üç önderdi katledilen 13 Mart 1982'de.

Her sınıfın iktidar savaşında, zor, çetin, ağır günlerin yaşandığı dönemler vardır. Böylesi dönemlerde proletarya, dostlarını ve düşmanlarını kesin biçimde ayırt eder. Yenilgi yıllarında, faşizmin ağır koşullarında, ihanet, yılgınlık, mücadele kaçkınlığı kol gezer. İşte bu günlerde ortaya çıkan proletaryanın öncüleri ideolojileri ile düşmanlarına korku salarlar.

13 Mart savaşçılar, sınıfsız, sömürsüz bir dünyanın, insanın insan tarafından sömürülmediği, horlanmadığı bir dünyanın, herkesin yeteneğine göre üretip, herkesin ihtiyacı kadar tüketeceği bir dünyanın kurulması uğruna çıktıkları yolun ne denli zor, ne denli çetin olduğunu biliyor, geleceği ilmek ilmek örmenin coşkusuyla, heyecanıyla; ölümü göze almanın, yüreklerini silah diye kuşanmanın kıvancıyla koşuyorlardı yarınlar.

13 Mart'çuları, yalnız büyük, coşkulu dönemlerin değil, ağır yenilgi yıllarının da yoldaşlarıydılar.

Onlar, faşizmin mahkemelerinde faşizmi yargılayanlar, 1 Mayısların nasıl kutlanacağına sloganlarıyla gösterirken; onlar, idam kararını okuyanları gülerek karşılarken; onlar, cellada fırsat vermeden kendi iskemlelerini tekmelerken sarsılmaz inancın, dava adamlığının birer abidesiydiler.

13 Mart savaşçıları, tekelci kapitalizmin oluk oluk kan içtiği yıllarda; ülkelerimizin şehirlerinde onlarca insanlarımızın kurşuna dizildiği yıllarda; faşizmin darağaçlarında üçer üçer, beşer beşer halklarımızın en yiğit evlatlarının katledildiği yıllarda; faşizme meydan okumanın, taviz tanımazlığın, diz çökmezliğin, boyun eğmezliğin, uzun lafın kısası komünist bilincin, inancın birer abidesiydiler.

13 Mart savaşçıları, Seyit KONUK, İbrahim Ethem COŞKUN, Necati VARDAR, gençliğin, fırtınalarla yarınlara uçan, kavgaya koşan, geleceği hazırlayan gençliğin elinde birer bayrak oldular dalga dalga.

Selam olsun darağaçlarında ölümü gülerek kucaklayanlara,

Selam olsun göğsünün kafesinden yüreğini çıkarıp ateşe fırlatanlara,

Selam olsun faşizmin karanlığını yırtan ateşi yürekleriyle besleyenlere,

Selam olsun 13 Mart savaşçılarına! “

12 Mart 1982 günü henüz bitmiş, 13 Mart henüz başlamıştı. Cezaevi bütünüyle sessizliğini koruyordu. Bir çok göz uykuya yatmamıştı. Tüm devlet görevlileri, bir manga askerin öncülüğünde üç genç işçinin bulunduğu hücrelerin önüne geldiler.

“Geç kaldınız beyler ! Sizleri daha erken bekliyorduk. Biz kendimizi çoktan hazırladık. Kutsal davamız adına partimizi ve devrimi kucaklıyor, devrimcileri selamlıyorum... Kahrolsun Faşizm!” diye karşıladı onları Seyit.

Savcı ve diğer görevliler geri çekildiler. Üç genç işçiye kalem ve kağıtlar verildi son

mektupları yazsınlar diye. Onlar da ailelerine, dostlarına son bir sesleniş olsun diye

yazdılar mektuplarını. Ama egemenler bunu bile onlara çok gördüler, sakıncalı buldular mektupları ve imha ettiler. Zarfa kon-

muş son nefeslerine bile tahammülleri yoktu, onları da boğdular.

Önce İbrahim'in kapısı açıldı. Sonra Necati'nin. En sonunda da Seyit'in. Yan yana hücrelerde kalıyorlardı. Herbiri çıktığında kalanlarla vedalaştı. Kapıları açtıramadılar, onlar da parmaklıkları aralarına alıp sarıldılar birbirlerine, tıpkı bir mitingte kolkola yürür gibi...

Ve birbirlerine;

“Biz bu davaya baş koyduk, başımız devrime, halkımıza ve partimize feda olsun” dediler.

İbrahim ;

“Kahrolsun Faşizm! Yasasın Kürt-Türk halklarının Mücadele Birliği!” sloganlarını o yüksek ve gür sesi ile haykırdı.

Üçünün yüreklerinde tıpkı aynı zaman mekanında ayarlanmış bir saat gibi vurdu, bu slogan. Tüm cezaevinin sessizliği bu vuruşla bozuldu. Buca cezaevi ayağa kalkmış, sloganlarla dostlarını uğurluyorlardı.

Üstlerinde beyaz uzun idam önlükleri vardı. Elleri arkadan bağlanmıştı. Sanki cephede düşen arkadaşının yerini doldururcasına sırayla sehpa çıktılar.

Cellat, uyandı yatağında bir gece

“Tanrım” dedi. “Bu ne zor bilmece:

Öldükçe çoğalıyor adamlar

Ben tükenmekteyim öldürdükçe...”

Cellatlar tükenmişti. Ama emir almışlardı. Son gayretlerini toplayıp, olanca öfkeleri ile 3 yoldaşı astılar. İbrahim, Necati ve Seyit, ilerde bir randevuda buluşacaklarmış gibi, yan yana yatıyorlardı soğuk cezaevi avlusunda.

“Kahrolsun Faşizm! Yaşasın Sosyalizm! Yaşasın TKEP!”

Geride bıraktıkları en son sestir bu. Duvarlara çarpa çarpa döndü, bu ses cezaevinin üstünde.

Kulaklara çarpa çarpa yüzyıllık bir korku olarak indi cellatların yüreğine...

Onların Anısına

30 ŞUBAT

...

Nergis Ananın evinde, sedire uzanmış, uyumaya çalışıyordu. Günler süren yorgunluk ve uykusuzluğa rağmen, tam uykuya dalamıyordu. Uyur-uyanık halde, dönüp duruyordu. Yan oda da henüz yatmamış olan Hasan Emminin okşayıcı yumuşak sesiyle, Nergis Ananın küfürlü, şamatalı sesinin birbirine karıştığı bir sohbet duyuluyordu. Nurettin, Kemal ve Özlem isimleri geçiyordu. Belli ki, her üçü de farklı alanlarda görevler üstlenmiş örgüt üyesi olan çocukları hakkında konuşuyorlardı.

Uyumalı-dinlenmeliyim diye kendini baskılamasına rağmen, zihni, konudan konuya atlayan düşünce akışıyla doluydu. Gerçeklik ve düşsel boyutlar arasında salınıp duruyordu.

Mahalleye sessizlik egemendi. Şehri boydan boya bölerek kat eden ana caddeden, hışırtılı taşıt sesleri duyuluyordu. Bir kere daha uykuya varmak üzere gözleri kapanmışken, açılıp kapanan bir araba kapısı sesiyle irkildi. Pencereden dışarıya baktı. Alt sokakta duran bir taksiydi. “iyi geceler” sesi duyuldu ve taksi, okul bahçesinin duvarı boyunca aşağıya doğru gitti. Gecenin karanlığında, pırıl pırıl yanan elektrik ışıklarıyla karşı yamaçta, dağın eteğinde kurulu köyler görünüyordu. Vağru, Vereb, Kocacık, Dive... Bir kere daha uykusu dağılmıştı. Yine de sedire uzandı. Nergis Anayla, Hasan emminin sesleri duyulmaz olmuştu. Saat, gecenin on birini gösteriyordu.

Seyit geldi aklına; Kocacıklı Seyit... 24-25 yaşlarında, yoksul bir köylü. Pratik sanat okulu mezunuydu. Üzüm bağı, bir miktar tarla ve ev... Yaşlı bir Ana, eşi ve iki küçük çocuğuyla geçimini sağlamaya çalışıyordu. Bir de gönülden bağlandığı hareketi, inandığı mücadelesi ve yoldaşlarıyla ilişkileri... Pratik işlerde canla başla koştururken; bir yandan da kitap, dergi okuyarak ve en çok da yanına uğrayan yoldaşlarını soru yağmuruna tutarak bilincini geliştirmeye gayret ediyordu... O yaka köylerde, sorumluluk üstlenebilecek ilişkiler geliştirebilseydiler, Seyit'in içinde yer alacağı bir köy komitesi ne iyi olurdu.

Sonra, Diveli Seyit'e gitti aklı. Kısa sayılmayacak boyu, çelimsiz sıska vücudu ve son derece pratik davranışlarıyla, Seyit Kocacıklı. '76 yılının bölgede ilk örgütlenen ve kadrolaşan insanlarından. Lisedeysen Dev-Genç sempatisini almış, sonra da Keko ve Kazım tarafından örgütlenmiş ilk kişilerden. Merkez ilçenin, pratik işlerde en çok koşturan kadrosu. Töb-Der'den okullara, okullardan köylere, önceleri illegal broşürler; 76 Kasımından itibaren de dergiler taşıyan örgüt üyesi... Merkez ilçede ilk kurulan mahalli komite içinde yer alıyor. '77 sonlarına doğru İzmir'e yerleşme. İzmir bölge örgütünün bir kadrosu olarak konuşulmuş. Hem de, TARİŞ'te bir öncü işçi olarak!

'77 yılının Haziran ayı... İhtiyar'ın bölgeye ilk geldiği günler. Bölgedeki gelişmenin çarpıcı biçimde ivmelendiği bir dönemin başlangıcı... Örgüt merkezinin bölgeye ilişkin bir yönelimi var: Karadeniz'de yeni bir örgütlenme cephesi yaratmak! Henüz izleri süren THKO örgütlenme ve mücadele anlayışının böyle bir yönelimde etkisi var. Bölge bundan dolayı önemseniyor. Amasya'da, yoğunlaşarak şekillendirilmesi gereken bir potansiyel var. Fabrikalar, madenler, tütün ve pancar üreticileri, okullar, mahalleler, derken, yaygın ilişkiler yaratılmış durumda. '75 yılındaki THKO ayrışmasından sonra, MB ile davranan bölge kadroları, tam bir açık alan örgütlenmesi ve mücadelesi yaratmış durumdadır. Aslında, dönemin kitle mücadelesinin ana karakterine de denk düşüyor. Şişko Ertan, Matbaacı Emrah, Töb-Derli Siyami, Taşovalı Köylü Fethi, Sazıcı, Fazıl, Şoför ve daha başkaları... Nitelikli bir kadro gücü var bölgede. Suluova'daki '77 1 Mayıs mitingi bir göstergesiydi. Pankobirlik genel kurulunda, neredeyse yönetimin ele geçirilmesine yol verecek bir etkinlik... Taşova'da, tütün üreticilerinin

76-77 direnişi... Şeker fabrikası, Et-Balık ve madenlerdeki ilişkiler... Erbaa, Suluova, Taşova Töb-Der şubelerinin yönetimini elinde bulundurmak... Bütün bunlar, varolan potansiyelin ve etkinliğin göstergesiydi.

Sonra, '76 başlarında, Tokat öğretmen okulunda buluşmuş olan ve içinde güçlü kadro birikimi taşıyan grubun örgüte katılması ve buradan evrilen kadroların, Tokat, İstanbul, Malatya bölgelerinde anlamlı yer edinmeleri. Daha sonra örgütlenen kadrolardan Nurettin ve Kemal'in Şeker fabrikasına yönlendirilmesi. Tokat'ta, saygınlık ve korku karışımı etkinlik kurmuş kabadayı Pala İbo'nun örgütlenip kadro haline getirilmesi. Niksar'dan Turhal'a, Turhal'dan Taşova'ya sürgün giden, gittiği her yerde liseli gençlik içinde nam salan Deli Ramiz'in kazanılması. Ve sonra, ikinci kuşak kadrolar olarak lise mücadelelerinden kazanılan Seyit, Aydın, Halit, Cemal ve diğerleri...

...

'76 yaz aylarıyla başlayan Tokat'taki örgütlenme, henüz işin başındaydı. Amasya gibi, ortada yerleşmiş değerler, anlayışlar, üretilmiş bir yapılanma ve güç yoktu. Uzun'un şahsında izlenen politika, kısmi sıkıntıların ötesinde ciddi bir olumsuzluk yaratmadı. Daha istikrarlı bir çizgiyle Tokat, Karadeniz'in en güçlü bölgesi haline gelmeye başlıyor. Merkezi sorumluluklara ve başka bölgelere yavaş yavaş kadro aktarıyor.

Böyle bir aşamada, desteklemek, güçlendirmek için ihtiyar bölgeye geliyor. Ayrıca, güney bölgelerinin kendi kimliğine kavuşabilmesi için İhtiyar'ın orayı boşaltması gerekiyor. O bölge kadrolarının, yıllar boyunca, İhtiyar'la kurdukları ilişki tarzı, inisiyatiflerinin önünde engel oluşturan bir nitelik taşıyor. İhtiyarın bölgeye taşınmasında bu düşüncenin etkisi var. Sonuç başarılı. Güney bölgeleri, daha bir ayakları üzerinde duruyor. Tokat, İhtiyarlı ilişkilerle, hızlı gelişme kaydediyor. Amasya, gerilemeyle birlikte, belli bir düzeyde tutunabildi. İhtiyar'ın geri planda desteği ve yönlendirmesiyle Samsun'a açılım sağlandı. Kurtuluş grubuyla akamete uğrayan birlik sürecinin sonunda başlayan ideolojik mücadele sonuçlarını veriyor. Samsun'da, Kurtuluş'tan MB'ne geçen kadrolar var. Tokat merkezli olarak, Sivas ve Yozgat'ın kimi ilçelerinde ilişkiler gelişiyor.

İhtiyar'ın bölgeye gelişi, böyle bir sürecin başıdır. '77 Haziran günleri. 5 Haziran genel seçimlerinin hemen sonrası. Antep ve Adıyaman'da çıkarılan bağımsız sosyalist milletvekili adaylarıyla konulan politik tavır, olumlu etki yaratıyor. Yeni bir kimlik yaratma ve edinmede önemli bir çıkış!

Seyitlerin evi, İhtiyar'ın bölgeye geldiğinde ilk kaldığı evlerden biriydi. Seyit'in ailesiyle önceden konuşuldu. İşin ciddiyeti ve tehlikeleri açıkça anlatıldı. Kabul ettiler: "Başımızın üstünde yeriniz var." Keko'yu oğulları gibi seviyorlar. Seyit, sonuçtan çok memnun; ailesiyle gurur duyuyor. Önceleri İhtiyar'ın kim olduğunu bilmiyor. Kaçağa düşmüş yaşlı yoldaşlardan biri sanıyor; üstelik köylü! Zaten, kimliğine dair bir açıklama da yapılmıyor. Ama yine de, bir kaçak kadronun evlerinde kalacak oluşu, ailesinin böyle bir görevi kabullenmiş olması ruhunu okşuyordu. Böyle durumlarda, yeni bir dünya kurma sevdasındaki hangi genç insanın ruhu okşanmaz ki. Üstelik, 70'li yılların coşkun toplumsal akışı içinde.

O günlerde, İhtiyar'la ilgili olarak, Aydın'a bir görev verilmişti. Güvenlik sorumluluğu! Nöbetlerini bekleyecek, yönetici kadrolarla ilişkisini kuracak, ani tehlikeler karşısında rehberlik ederek, başka köyler ya da ilçelere geçişini sağlayacaktı. "Polis açısından deşifre olmamışlığından ve disiplinli, uyumlu biri olduğundan dolayı bu görevi sana verdik", demişti Keko. Sevincinden havalara uçtu. İhtiyarı görmek, onunla birlikte olmak, üstelik güvenliğinden sorumlu olarak! Anlayışına göre, aklının alabileceği "en şerefli görevlerden biri"ni üstlenmiş oluyordu.

Keko, geceleyin, Seyitlerin evine götürdüğünde, kalbi heyecandan küt-küt vuruyordu. Evin önüne vardıklarında, içerden gelen kahkaha sesi, kalbindeki gümbürtüyü artırmıştı. "İhtiyarın keyfi yerinde herhalde" dedi Keko. Bir iki dakika sonra, o güne kadar hayalinde canlandırdığı bir devin karşısına çıkacaktı. Nasıl gümbürdemezdi yüreği. 1903 Kongresi'nde salonda, heyecanlı bir halde kafasında bir "dev" olarak canlandırdığı Lenin'i bekleyen Stalin'in durumuna benzetmişti kendini. Stalin'in Lenin'le karşılaşma anısını bir kitapta okumuştı. Ama aynı zamanda da kendini Stalin'le kıyaslamak bir densizliğe düştüğü duygusuyla utanmıştı. Keko içinden geçenleri okuyordu sanki. Gecenin karanlığına rağmen yüzünü gizliyordu.

Yerde serili bir döşeğin üzerinde oturan İhtiyar, ayağa kalkıp, kucaklayıp öperek, “nasılsın yoldaş” dediğinde, heyecandan tere bulanmış bir haldeydi. Yanında kendini bir çocuk gibi hissetmesine yol veren uzun boyu, kocaman gövdesi ve gür sesiyle bir devdi ihtiyar Aydın’ın gözünde.

Vakit gece yarısına yaklaştığında Keko, Seyit’e; “Yoldaşa nöbet tutulacak noktaları göster, giriş-çıkışları iyi öğrensin” dedi. Şumayzeri yanlarına alarak çıktılar. 7 ay önce, üzerinde “ilk göz ağırısı” etkisi bırakan silahla yeniden karşılaşmıştı. Şumayzeri Seyit’ten devralıp omuzuna astığında, uzun süre ayrı kaldığı sevgilisine yeniden kavuşmuş gibi içi hazla doldu. O geceki nöbeti bir bahçede, kiraz ağaçlarının altında Seyit’le birlikte tutmuşlardı. Üstelik kiraz mevsimiydi.

Ertesi akşam tarladan döndüklerinde Seyit’in anasının yüzü turşu saçıyordu. Mutfakta, Seyit’le küçük bir tartışmanın ardından, İhtiyar’ın bulunduğu odaya girdi. Bozuk bir yüzle İhtiyar’a dönerek; “Gündüz bari döşeği toplasanız” dedi; “minder değil ki, kirleniyor...” Sözlerin ve tavrın anlamı açıktı. İhtiyar o anda ses çıkarmadı. Kadın odadan çıkıp gitti. İhtiyar, bir süre sinirli halde volta attı. Kadının tavrı, sıradan bir misafir için bile ağır hakaret anlamına geliyordu. Günlerdir yerde serili olan döşek, ne olmuştu da, sorun haline gelmişti. Mesaj belliydi. Kadın, İhtiyar’ın evde kalmasını istemiyordu. Açıkça söylemek yerine böyle bir yol seçmişti. Moral bakımından yıkılmış bir halde, başı öne eğik olarak içeri giren Seyit’e; “Babanı buraya çağır yoldaş” dedi. Gelip bir köşeye çöken adama yüklendi: “Nasıl insanlarsınız siz. Evimize zorla mı geldik. Bu yaptığınız adamlık mı. Tavrınızı neden açıkça söylemiyorsunuz da, böyle çirkin bir yol seçiyorsunuz. Bu ne iki yüzlülük...” Adam ezilip büzülüyor ama bir yandan da durumu özürliyordu: “Sizin için canımızı veririz yoldaş; sevip sayıyoruz sizi. Emmevelakin, korkuyoruz işte.” “Tamam kardeşim; açıkça söylersiniz. İstenmediğimiz yerde kalacak kadar muhtaç değiliz kimseye. Söylersiniz, çekip gideriz.” dedi Seyit, başı öne eğik oturuyordu.

Seyit, ailesinin bu tavrıyla, İhtiyar’la ilişkiler düzleminde ikinci keredir kırıklık yaşıyordu. İçinde suçluluk duygusu oluşturmuş kırıklıklar... İlki, İhtiyar’ın güvenliğiyle görevlendirildiği günlerdeydi. İhtiyar, tekst halindeki bir kitap metni üzerinde re-

daksiyon çalışması yapıyordu. Bazı paragraf ya da satırların üzerine çiziyor, yanlarına notlar düşüyordu. Onu bu halde gören Seyit; “Hop-hop hemşerim. Sen ne yapıyorsun öyle yahu? Niye karalıyorsun yazıyı?” diye çıkışını sürdürdü; bu arada, liseden yetmiş bir devrimci olarak, bu yaşlı köylü devrimciye havasını atmaktan da geri kalmadı: “Okuyacaksan doğru dürüst oku yoldaş. O yazıdan ne anlarsın ki, redakte edesin. Onu kim yazdı, biliyor musun? Nereden bileceksin. Onu anlamak için, Kapital ciltlerini okumuş olman lazım.” İhtiyar, Seyit’i yanına oturtup, hem kitabı yazanın kendisi olduğunu anlattı, hem de takındığı abartılı, çocuksu tavırlarından vazgeçmesini salık verdi. Kırdığı potun farkına varan Seyit, kızarmış bir yüzle kendini suçluluk duygusu boyutunda bir mahcubiyet dalgasının içinde buldu.

İhtiyar’ın ertesi gün evden ayrılmasından sonra, Seyit, anne babasıyla, ağır lafların edildiği bir kavgaya tutuştu. O günden itibaren de evi terk etti. Bir süre sonra da İzmir’e gidip, yerleşti. Bölgenin kadroları Seyit’e dair bilgi istediler. Keko yanıtladı. Bölgesel ilişkiler içinde yerini aldı. Yeni bir bölge, yeni ilişkiler, yeni çalışma alanı ve önemlisi fabrika hayatı... Seyit, işçi olarak TARİŞ’e girmişti. Fabrika mücadelesi, her bakımdan hızlı bir gelişme süreci oldu. Sendikal mücadele, grevler, semt çalışmaları... Ve İzmir bölge örgütünün, fabrika komitesi üyeliği. Seyit, yeni bir kimlik kazanıyordu.

Art arda patlayan birkaç el silah sesiyle, daldığı anısal hayallerden sıyrıldı. Kulak kabarttı. Ses, hayli uzaktan geliyordu. Her gece tekrarlanan, olağan atışlardandı. Gerilimli günlerde, sıradan silah sesi bile dikkat çekici hale geliyordu. Doğrulup oturduğu se-dirden dışarıyı izlemeye başladı. Okulun yatakhanelerinin pencereleri karanlığa kürünmüştü. Giriş kat koridorlarının lambaları yanıyordu. Okulun, tepeye doğru uzayan geniş bahçesinin bir bölümü, mahallenin kenarı boyunca sıralanmış sokak lambaları tarafından aydınlatılıyordu. Hayri, okulun giriş tarafında düdüğünü öttürerek geziniyordu. Polis otusunun siren lambası, bakkalın önündeki küçük meydanı renkli ışığıyla boyuyordu. Karşı dağlara baktı. Aysız, ama bol yıldızlı bir göğün altında, Topçam dağları siluet halinde görünüyordu.

30 Şubat
Hüseyin Bakır

14 Mart 1982 ÜÇ KİŞİ ASILARAK İDAM EDİLDİLER (CUMHURİYET)

Orhan İyiler'in Günlüğüne Düşen Notlar

İzmir, 12 Mart 1982'nin son dakikaları. Buca tutukevi önünde kıpırtılı bir kalabalık. Gazeteciler, polis otoları, bir de panzer. Milli Güvenlik Konseyi'nce onaylanan 3 idam cezasının yerine getirilmesi bekleniyor. Yasa dışı TKEP'i (Türkiye Komünist Emek Partisi) kurarak örgütün adını duyurmak amacıyla müteahhit Mehmet Nuri Yapıcı ile MHP il sekreteri eczacı Turan İbrahim'i 1980 yılında teammüden öldürmek suçundan 7 Mayıs 1981'de Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 1 numaralı askeri mahkemesince idama mahkum edilen 3 sol eylemcinin idamı bekleniyor.

Kıpırtılar gittikçe artıyor. Suçları arasında anayasanın tamamını ortadan kaldırmaya, TBMM'nin görevini yapmadan alıkoymaya cebren girişimde bulunan İbrahim Ethem Coşkun, Seyit Konuk, Necati Vardır idamlarını bekliyorlar. İdam cezalarıyla ilgili infaz yazıları uçakla Ankara'dan gönderilmiş...

13 Mart 1982'nin ilk saatleri... 01.25 suları. İdamların infazı başlıyor. Alfabetik sıra gözetildiğinden ilk asılan İbrahim Ethem Coşkun. 16.01.1959 Gaziantep doğumlu. Endüstri Meslek Lisesi mezunu. İşçi, bekar... (Demek 23 yaşından gün almış)

Tutukevi kapısında bekleyen gazeteciler biraz uzaklaştırılıyor. Motorları çalışıyor polis otolarının ve saat 02.00 sularında bir sedye çıkıyor cenaze evinin iç kapısından.

Seyit Konuk: 02.02.1958 Tokat doğumlu (Ah demek ki o da henüz 24 yaşında...) Lise son sınıf öğrencisi. Bekar. Saat 02.15 sularında ikinci infaz gerçekleştiriliyor. Bir süre sonra bir kez daha hareketleniyor cezaevi kapısı ve bir sedye daha çıkıyor dışarı.

Ayaz gittikçe artıyor. Saat 03.05. Alfabetik sıraya göre son infaz. Necati Vardır. 21.10.1960 doğumlu (Ah tanrım en gençleri bu.) Urfa doğumlu Necati Vardar. İlkokul mezunu. İşçi. Bekar.

İnfazlarda müdahil olarak bir tek avukat bulunuyor. İdam edilenlerin aileleri bilmedikleri için cezaevinde yoklar (Neden peki, nasıl bir şey bu böyle? Ailelerine haber vermek yasal görev değil mi? Bu ne acımasızlık...) Üçü de ailelerine verilmek üzere birer mektup bırakıyor. Bir de Necati Vardar'ın son istekleri:

(Parkamı 3. Koğuştaki Remzi Karakaş arkadaşına verin. Saatimi kardeşim Serdar'a...)

“(Hiçbir yorum yapamıyorum. Necati Vardar'ın söyledikleri kafamda çınıyor. Parkamı arkadaşşıma, saatimi kardeşime... Ne demek istedi diye düşünüyorum. Böyle bırakmasının yalın bir anlamı var yalnızca. İşçi ve bekar... Bir genç kız kadar bakirdi belki de darağacında sallandığında...”

Orhan İyiler'in Odasını Boyayan Adam Öyküsünden...

(ÖYKÜYE YAZARIN NOTU)

Yazdıklarımı yayınlamam için elden ele okutarak yazgısını hafifletmeye çalışan yazara, yakın çevresinin uyanık okuyucularından biri, öyküyü okuyup bitirdikten sonra şu eleştirel uyarıda bulundu: “İyi güzel de, öykü hangi tarihte başlıyor? Ne zaman bitiyor? Olaylar hangi süreçte geliyor? Belli değil...”

Okuyucusuna hak veren yazar, Adam'ın yaşadığı olaylar sürecini zaman kesitine iyice oturtabilmek ve böylece her şeyi daha anlaşılır kılabilmek için basıma aşağıdaki şu notu tiknefes yetiştirdi:

Adam'ın kendini kaybedip de aradığı tarih yani:

Olaylar başlangıç tarihi: 15 Ekim 1981 (Partilerin yönetimde feshedildiği gün...)

Olaylar Süreci: 5 ay

Bitimi: 13 Mart 1982. Adam'ın kliniğe yerleştirildiği gün. 13 Mart 1982 tarihini en somut biçimde belleklerde canlı tutan olaysa o gün 3 politik tutuklu gencin soyadlarının alfabetik sıralarına göre İzmir Buca tutukevinin avlusunda ardarda asılmaları.

İlk asılan:

İbrahim Ethem COŞKUN: (16.1.1959) Gaziantep doğumlu. Endüstri Meslek Lisesi bitirmeli. İşçi. Bekar) 12 Mart'ı 13 Mart'a bağlayan gece, yani Adam'ın Yargıç önüne çıkarıldığı günün gecesinde, Adam avucundaki son boya kalıntılarını da silip koltuğuna uzandığında, ilk horultuları kendini alıp götürürken, henüz

23 yaşındaki genç işçi, elleri arkasına bağlı, beyaz gömleği sırtında cezaevinin avlusuna çıkarıldı. İdam sehпасının basamaklarını hiçbir şey demeden ağır ağır çıktı. Saat 01.25... Tutukevinin kapısı saat 02.00'de açıldı. Ve genç işçinin cesedi bir sedyeye çıkarılıp polis panzeri kollamasında alelacele bilinmeyen bir yöne götürüldü. Ailesine haber verilmediği için yakınlarından hiçbiri ölüm işleminde bulunamadı. Cezaevinin kapısı önünde bekleyen gazeteciler de kolluk kuvvetlerince uzaklaştırıldılar, cenazeyi izlemelerine izin verilmedi.

Seyit KONUK: Adam'ın uykusunun en yoğun saatlerinde ve hizmetçi Sebeb'in parmak uçlarına basa basa kalkıp üstünü battaniyeye örttüğü saatlerde; saat 02.30'da: Tokat doğumlu Lise son sınıf öğrencisi Seyit Konuk da kaldırılarak arkadaşından kırk beş dakika sonra aynı biçimde, aynı avluda asıldı ve aynı biçimde cesedi tutukevinden uzaklaştırıldı. Onun da ailesinden hiç kimseye bir duyumda bulunulmamıştı...

Necati VARDAR: (20.10.1960 doğumlu. En gençleri. Urla'lı. İlkokul bitirmeli. İşçi Bekar)

İşte aynı gece ve sonuncu olarak idam edilen bu Necati Vardar'a idam sehпасının ilk basamağında yetkililer son bir diyeceği olup olmadığını sordular. Necati Vardar: "Parkamı 3. koğuştaki Remzi Karakaş arkadaşaya verin" dedi... "Saatimi de kardeşim Serdar'a..."

Vardar'ın parkası 3. Koğuş'taki arkadaşı Remzi'ye bir tutanakla teslim edilirken aynı saatlerde Adam Psikiyatri Kliniğinin ikinci katındaki parmaklıklı küçük odasına konuyordu. Ozan da annesinin bu kez elinden tutmuş, mahkemenin geniş avlusundan sokağa çıkıyorlardı. (Saat 11.00)

Adam yatağında önce bir süre oturdu. Kapısındaki iri yarı hastabakıcılara bir süre baktı. Ve sonra ağır ağır kalkarak hastahane penceresinin demir parmaklıklarına tutundu. Oradan dışarıya, ağaçlara, gökyüzüne iri iri açılmış gözleriyle, sanki bunları ilk kez görüyormuşçasına derin bir şaşkınlık içinde bakmaya başladı.

Seyit Konuk: '24 saatini devrime adanmış işçi'

Söyleşi: Ömer Uğur

Sinema yönetmeni Ömer Uğur, “Eve Dönüş” filmini adadığı ev arkadaşlarından, Tokatlı köylüsü Seyit Konuk’un anısını öldürülüşünün 28. yılında Ertuğrul Kürkçü’yle paylaştı

“Eve Dönüş”ü Seyit Konuk’a ithaf etmiştiniz. Neden?

Doğrusu, sadece Seyit’e ithaf edilmiş değildi. “Seyit, Semih ve diğerlerine” ithaf edilmiş bir filmdi. Aslında diğerlerine derken Semih ile Seyit’e bir parantez açmak gerekebilirdi. Önceliği Seyit ve Semih’e verdim. İkisi de ev arkadaşımды. Yaklaşık iki buçuk üç yıl aynı evi paylaştık. 1977-80 arasında İzmir, İkiçeşmelik’teki öğrenci evimizde her siyasi görüşten insan vardı: TKP, Emeğin Birliği, Kurtuluş, Devrimci Yol... Hemşerilik, aynı okuldan olmak, o dönem sosyalist harekette egemen olan gruplar arası husumete kendimizi kapıp koyuvermekten koruyordu bizi...

Siz kimle hemşeriydiniz?

Seyit’le... Sonra Cemal ve Erdoğan... Tokatlıydık hepimiz. Seyit’le aynı köydeniz. Semih Bergamalıydı, onunla da Güzel Sanatlar Fakültesinden arkadaştık. Zaman olur evde sekiz-dokuz kişi kalırdık. TARİŞ direnişinden sonra Seyit “yeraltına geçeceğim” diyerek evden ayrılana kadar birlikteydik. Hepimizin bir idolü vardı: Mahir, Deniz, İbrahim... Onunki Teslim Töre’ydi...

Seyit Konuk’u sizin için değerli kılan?

Seyit’i tek bir sözcükle anlat deseniz: “İyi bir işçi” derim. Bir işçiyi iyi yapan ne varsa hepsi vardı onda. Türkiye işçi sınıfının tipik bir üyesiydi. Çok esprili, güler yüzlü, inanmış bir dava adamıydı... Komünizme inanıyordu, devrimciydi, militan işçiydi... Siyasi tezleri beni ikna etmezdi belki; “THKP-C Eylem Birliği’nden ne farkınız var” dediğimde İGD’li olmama gönderme yapar, “Sizin TİP’ten ne farkınız var” derdi... Ama inanmış bir komünistti ve bunu yaşamaya çalışıyordu. Bu beni çok etkiler; hala çok etkiler... Yani, biz kıvırtırdık belki; sadece politik metinleri değil de sağdan soldan sanat ve edebiyat okumanın, öğrenciliğin, bohemliğin de verdiği laf ebeliğiyle bizim kıvırtma ve yan çizme gerekçelerimiz rasyonel olarak hep hazırды. Ama o gerçekten “24 saatini devrime adanmış” adamdı. Bu anlatı bize uymaz... Kendimiz için bunu söylesek ayıp olur doğrusu. Ama o gider gece vardiyasında TARIŞ’ta sabaha kadar çalışır, eve döner, İzmir’in o yapış yapış sıcağında kendini yatağa atar, kalktığında sünger yatağın üzerindeki desen dövme-ciden yeni çıkmış gibi üzerine yapışırды. Uyanır, yemek yapar, herkesten sorumlu olan oymuş gibi hepimizi kollar, sonra şaka yollu çıkışırdı: “Bi dakika, n’oluyo, bu eve çok kız gelip gidiyor ne yapıyorsunuz, işleri seriyor musunuz?” Siyasi mücadeleden yan çizmeyelim diye dürterdi hep.

Bu bizim “78 kuşağı” denilenler, hepimiz ne kadar farklı siyasetlere karışmış olsak da birbirimize benziyoruz aslında. Bizim ruhiyatımızı şekillendiren kitaplar var mesela: Fedor Glavkov’un Çimento’su, Dimitr Dimov’un Tütün’ü, Nikolay Ostrovskiy’nin Ve Çeliğe Su Verildi’si, Mitka Gribçeva’nın Seni Halk Adına Ölüme Mahkûm Ediyorum’u... Bu kitapları okuduk ezberledik, böyle bir kültür ve maneviyat oluştu... O dönemlerde hayata başlayan her adamın bu romanlarda bir karşılığı vardır bence. Seyit büyük bir ihtimalle de bunları okumamıştı. Ama esen o hava içerisinde o hepimizden daha çok öyleydi. O romanların kahramanlarından biri gibiydi. Bizim gibi Türk değil de, buralı olmayan, burada bulunmayan cinsten bir görev adamı gibi... Görev, eylem, bunlar yerli yerinde miydi? O başka bahis. Başına gelenlerin geleceğini hissediyordum sanki. Ama “bu hesaplanıldı mı, kitaplanıldı mı” diye sor-

san, o dönem öyleydi ki, “illegaliteyi ihlal”den de öte bu sefer “n’oluyo abi, nesin sen” muhabbetleri başlardı. Sormazdık.

Seyit bir köy çocuğuydu kökeninde. Aynı köydeniz. Bazı konularda tutucu da davranabiliyordu. Kadın erkek ilişkilerinde ister istemez biraz maço ve erkekti. Kız arkadaşını getirmişti eve, onun o kadar erkeğin arasında bizimle birlikte kalmasından şu kadar olsun gocunmazdı. Böyle bir tutuculuk değil dediğim. Bir keresinde kız arkadaşıyla denize gitmişlerdi. Bir döndüler suratlar bir karış. İkisi de birbiriyle konuşmuyor. Üsteleyince kız anlattı: Bir kumsala gitmişler, giysilerini koyacak yer yok. Seyit denize girerken kız arkadaşı onun giysilerinin başında beklemiş, ama sıra Seyit’in onun giysilerini beklemesine gelince olmaz demiş bizimki, kızın giysisini bekleyemem ben, seninki görev, yapacaksın...”

Çok temiz çocuktü Seyit. “Temiz” şu anlamda: Kendini adamıştı. Bir yolunu bulur feda da ederdi yani. Biz de öyleydik. Kavgaya dövüşe gidiyorduk gece, sabahleyin gelince üzülüyorduk: “Ulan gene bir şey olmadı, ölmedik gene.” Gerçekten de böyle oluyordu yani: “Ölmedik, hay Allah!” O zaman ben büyük bir adamdım, 26 yaşındayım; Seyit de bir o kadardı. 18-19 yaş romantizmi için haddinden fazla olgunduk; ama böyle oluyordu gene de.

Seyit’in öldürüldüğünü ne zaman haber aldınız?

Karaburun cezaevinde gazetelerden öğrendim. Bizi Buca cezaevinden dağıtmışlardı. Onun mahkemesi devam ediyordu ama akıbetin bu kadar yakın ve bu kadar kesin olduğunu biz bilmiyorduk o zaman. Bir sürü bilgin olabiliyor, bir sürü edimin olabiliyor, hani bu ölüm muhabbetini biz çok önemsemiyoruz ya, ama sonunda yakınına gelince çok feci oluyor. O dönem babam ölmüştü. Çok severdim de babamı mesela; ama ağlamamıştım. Ama Seyit’e çok ağladım. Anamlı bir şeye te kabül ediyorsa çok koyuyor. Mesela son yıllarda da bir gün radyoyu açtım Mahsuni Şerif öldü dediler 2,5 saat ağlamışım. O da, köy öğretmenliği dönemimden içime işlemiş.

Şimdi Seyit’i de anlatırken ben anlıyorum ki, aslında çok da bir şey bilmiyormuşum onun hayatı hakkında. Hep hatırladığım bir ayrıntı, iki domates bir yumurta buldu mu sürekli

atan bir elektrik ocağında menemen pişirmesi. Ayağında lastik ayakkabı “gelin lan karnınızı doyurayım” derdi; “bak, sizin karnınızı işçi sınıfı doyuruyor.”

En çok aklınızda kalan ne Seyit’ten?

Aslında Seyit ile ilgili konuşmak bence o dönemle ilgili konuşmak gibi bir şey. Emin olun örneğin Necdet Adalı’yı ya da bir başkasını alsanız büyük ihtimalle çok benzer şeyler söyleyebilirsiniz onlar için de... Ama Seyit’i anlatırken herkesi anlatmakta da bir sorun var. Çünkü evet, bu değerlendirme şimdi biraz acı olabilir ama bütün bunlar olurken çok da birbirimize benzer olmuşuz, farkları silmişiz. Aslında ben de öyleydim. Benim gibi yüz tane daha adam vardı etrafımda, aynı benim gibi bıyığı, aynı benim gibi parkası olan, aynı benim gibi konuşan, aynı benim gibi bağlama çalan. Her kantinde en az 15-20 adam vardı böyle anlatabiliyordum mu? Şimdi Seyit yaşıyor olsa, ben ölmüş olsaydım; Seyit benim için “biraz güzel sanatlar ayağı falan yapıyordu, biraz entel -dantel yapıyordu” dedikten sonra üç aşağı beş yukarı benim onun için söylediklerimi söyleyecekti. Ama mesela “hangi türküyü seviyordu” deseniz bilmiyorum. Oysa evde iki bağlamamız vardı, çok çalar çığırırdık ama bilmiyorum işte. Aslında çok ilginçtir, ölümler de ayrılamadı birbirinden, hep karıştırırsın. O yüzden resim basıyorlar, resimler de hep karışıyor. Doğrusu öyle yoğun bir kıyım içerisinde bilmiyorum başka nasıl olurdu yani.

Sanırım kendimiz gibi değil de olmamız gerektiği gibi olduk biz. Mesela cezaevinde hamama giderken karşılaşırız. O konuşmada bile seziyorum, ne ben, ben gibi konuşuyorum, ne o, o gibi konuşuyor. O idama gidecek adam gibi konuşuyor, ben de arkadaşı idama giden bir adam gibi konuşuyorum. Şimdi düşününce buralardan yaralanıyorum. Dediğim gibi 26-27 yaşlarındaydık ama, karanlık yüzlü, bıyıklar kasketler aşağıya inmiş resimlerle kendimizi özdeşleştirmek hoşumuza gidiyordu.

Gene de Seyit’le ilgili bir fark mesela: Seyit’in gözleri çok güzel bir renkti. Maviyle yeşil arasında bir şey... Kendi yüzüme bakınca o fark da yok... Köyden gelmiş solcu işte. Seyit Tokat’tan, Tokatlı hemşerilerinin yanına geldi. Biz işçi sınıfını sa-

vunan öğrencilerdik. Ama o işçi sınıfının kendisi, işçi sınıfının bir ferdiydi. TARİŞ'te çalışıyordu. Okulumuzu TARİŞ'ten bir yol ayırıyordu sadece, o kadar yakın. Aynı evde aynı yatakta yatardık bazen o kadar kalabalık olurdu evimiz. Ama direnişteki işçi Seyit'ti. Biz o sınıfa omuz veren öğrenciler. İşte bu fark hiç kapanmadı.

O zaman bir gün sinema yapabileceğinizi düşünüyor muydunuz?

Tabii. O dönemde de memleketin problemleri çoktu. Bunun film ve tiyatroyla da anlatılması mümkündü. Bunu için de bir donanım lazımdı. O yüzden sinema okumak istedim. Şimdi bakıyorum 55 yaşındayım. Aslında o zaman şimdiki olgunluğumdan daha olgunmuşum, daha belirginmiş amacım...

NE İTİBARLARINI KAYBETTİLER, NE DE GÖLGE DÜŞÜRDÜLER

Eğer bir gecede üç işçi idam ediliyorsa ve arkalarından koğuş arkadaşları Ozan Öncü “Her ölen pişman ölmez” diye yazıyorsa, bir bakmak lazım 13 Mart 1982 tarihinde neler olduğuna. Eğer bir gecede 3 işçi idam ediliyorsa ve içlerinden birisi henüz yüzüne jilet değdirmemiş kadar gençse,hafızalarımızı tazelememizde fayda bulunuyor. Ben ne zaman,TKEP üyesi oldukları ve kimi eylemlere karıştıkları gerekçesiyle 13 Mart 1982’de İzmir’de idam edilen üç işçiyi düşünsem,neden-dir bilinmez,Amerika’da 22 Ağustos 1927’de idam edilen

Sacco ile Vanzetti gelir aklıma.

Onlar harbi işçilerdi; tıpkı İbrahim Ethem Coşkun,Necati Vardar, Seyit Konuk gibi.

Nazım, Sacco ile Vanzettin’in için “ferdin cesur hamlelerinden uman/İki saf ve namuslu çocuğu/Ne milyonların rehberiydi onlar/Ne de inzibatlı bir devrim ordusunun sıra neferiydi onlar/Devrimin namuslu neferi” diye yazmıştı. Bu dizeler tek bir farkla bizimkilere uyarlanabilir. İnsana inandılar bu doğru, ama ferдин cesur hamlelerinden değil, örgütlü mücadeleden medet umdular.

Necati Vardar 1960'da Urla'da doğmuştu. Seyit Konuk'tan dört, İbrahim Ethem Coşkun'dan bir yaş küçüktü. Seyit Konuk, yoksul bir ailenin çocuğuydu. Kendini bildiği an, hem tezgah başındaydı, hem de devrimci mücadelenin içinde. Genç yaşta İzmir Tariş üzüm işletmesinde işçi olarak çalışmaya başlamış, sendikal örgütlenmeye girmekten de geri durmamıştı. Tariş direnişinin ön safındaydı, sendikal mücadelenin, sendikal yapının sınırlarını aşması gerektiğine inananlardandı. Necati Vardar tezgahın başına BMC fabrikasında geçti. TKEP'e bağlı Genç Emekçiler Birliği'nin örgütleyicilerindendi. Hem sendikal mücadelede hem de gençlik mücadelesinde vardı. İbrahim ise önce tekstil iş kolunda, sonra metal iş kolunda çalıştı. İki iş kolunda da işçilerin örgütlenmesi yolunda çaba harcadı. Bir süre Birleşik Metal İş Sendikası İzmir Şube Başkanlığı yaptı. İşaret edip, uzaklaşanlardan değildi. İşaret ettiği yöne doğru yürüyüşün öncülerindendi. Necati Urla'lıydı, Seyit Tokat, İbrahim Gaziantep'li.

Üç arkadaş, üç işçi, üç TKEP'li İzmir Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi tarafından yargılanıp, idama mahkum oldular. 4 Mart 1982'de Danışma Meclisi onayladı idamlarını, Kenan Evren elleri titremeden imzaladı ölüm fermanını. 13 Mart'ta Buca Cezaevinde çıktılar darağacına. Darağacı kimin için kurulmuştu, anlaşılmadı. Onlar için mi, idama refakat edenler için mi? Ölen kimdi, öldüren kim? Zaten duruşmalarda belli olmuştu bunun böyle olacağı. 1 Mayıs'taki duruşmada, mahkeme heyetine seslenerek; "Bugün işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günüdür. Bu şerefli günde yargılanmayı reddediyor, sizleri 1 Mayıs şehitleri için bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyoruz" demişti içlerinden birisi.

Üç arkadaş, son söyleyeceklerinin sorulacağı küçük odaya alındıklarında, dışarıda onları çaresiz, korkmuş ve pişman halde görmek için bekleyenler sabırsızdı ama hevesleri kursaklarında kalacaktı. İlk Seyit çıkacaktı slogan atarak odadan. Seyit'in yüzüne okunacaktı karar ama o izin vermeyecekti okunmasına. "Beni asmakla bir yere varamazsınız" diyecekti. Hakimden susturun emri gelince, askerler çullanacaktı üzerine. Sehпасına kendisi vuracaktı. Sonra diğerleri Seyit'i takip edecekti. Necati ve İbrahim'in ölüm'e gidişleri de kahredecekti i-

damcıları. İnfazlar tamamlandıktan sonra çöken sessizliği infaz savcısının hıçkırma hıçkırma ağlaması dağıtacaktır. Cezaevi yönetimi üç arkadaşın ailelerine yazdığı mektuplara bile el koyacaktır.

NE İTİBARLARINI KAYBETTİLER, NE DE GÖLGE DÜŞÜRDÜLER

Yıllar sonra Sacco ile Vanzetti'nin suçsuzluklarının anlaşıldığı, itibarlarının iade edildiği, şeklinde bir haber düştü gazetelere. Biliyorum onların ihtiyacı yoktu böyle bir şeye ama yine de okuyunca farklı duygular kaplıyor insanın içini. Necati Vardar, Seyit Konuk ve İbrahim Ethem Coşkun'un itibarlarının iade edilip edilmediğini merak eden olursa, hemen söyleyeyim: Belki canlarını aldılar ama itibarlarını asla! Onlar ne itibarlarını kaybettiler, ne de gölge düşürdüler.

Kimse alınıp incinmesin; kaybettiğimiz arkadaşlarımıza eşit yaklaşmıyoruz. Ne kadar etkileyici ve yakışıklıysa ve ne kadar 'sıradan' değillerse, hayatımızda o oranda yer veriyoruz. Çocuklarımıza isimlerini verirken bile böyle davranıyoruz, açık olalım. Ne kadar çok Mahir var etrafımızda, ne kadar çok Deniz, Ulaş. Saffet hiç yok örneğin, Kadir hiç yok. Cevahir'i koyarız da, Hüseyin'i görmezden geliriz. Varsa bile Saffet Alp'in, Kadir Manga'nın anısına konan isimler, dikkatimizi çekmez, fazlaca vurgu yapmayız. Kimilerinin ismini ezber biliriz de, İzmir'de 13 Mart günü idam edilen arkadaşlarımızın ismini saymaya kalksak, çoğumuz zorlanırız. İş bu yazı; bunun için kaleme alınmıştır.

İnönü Alpat/Birgün

Onların Anısına

Üçlerle Son Konuşma

Sevgili Dostlar;

Devrim ve sosyalizm mücadelesinde her türden baskıya, zulme, işkenceye karşı çıkılarak yaratılan değerler, elbette emekçi halklarımıza mal olmaktadır. Bu mücadelede yer alan devrimciler-komünistler, yaratılan değerleri sahiplenerek ve yeni değerler yaratılarak insanlık mücadelesinin sürdürücüsü olacaktır, olmalıdır.

İnsan yaşamında öylesine anılar vardır ki, unutulmamacasına kazınır belleklere. Toplumsal emeğin öğretilerini kavramanın dışında yaşayarak öğrenmek, öğrenirken sahiplenmek ve bunu sonrakilere aktarmak ertelenemez bir görevdir. Gelin görün ki, bu “aktarma” işini yapmak, benim için oldukça zor. Zira böyle bir, yeteneğe sahip olduğumu hiç sanmıyorum. Hoşgörü sınırlarınızın, anlatım fukaralığımı kapsayacak kadar geniş olmasını ümit ederek, “13 Mart Şehitleri”yle vedalaşmamızı kısaca aktarmak isterim.

Bizler, Buca cezaevinin 3. koğuşunda uzun süredir kalıyorduk. 12 Mart 1982 öğle öncesi yapılan ani bir baskınla koğuşumuz, o güne kadar olmadık bir biçimde aramaya tabi tutuldu. Arama sonrası ortalık sakinleşir gibi olunca, doktor muayenesi amacıyla olsa gerek, iki-üç kişi kapı altına çıkmak için maltaya çıktık. Maltada eskisinden çok daha fazla asker vardı ve Seyit'lerin havalandırma için çıkarıldığı orta bahçenin mazgalının önüne de bir asker dikilmişti. İtiş-kakış da olsa mazgala yaklaştık ve dostlarla görüştük. Karşılıklı hal hatır sormanın ardından Seyit:

“- Yahu durup dururken yine radyomuzu aldılar. Halbuki şu an eylemde falan da değiliz. Acaba cezaevine operasyon mu yapacaklar?” deyiverdi.

Üç'ler ve biz bu konuşmaları yaparken, bunların “son konuşmalarımız olduğunu biliyorduk. Vedalaşmamız bu kısacık konuşmalarla tamamlandı. Bizi mazgaldan uzaklaştırmak için sırtımıza inip-kalkan cop darbelerinin etkisi, dostlarımızın ölümü gülererek kucaklayacaklarını bilsek de buna bir kez daha tanık olmanın coşkusuyla, acının duyumsamazlığına dönüşmüştü.

Belki bir çoğunuz okumuşsunuzdur 12 Eylül sehpalarında can veren devrimcilerin anlatıldığı “O Şafağın Atlıları” kitabını. Doğal olarak kitapta yazılanlar; Seyit, İbrahim, Necati'nin cezaevi yaşantısının çok küçük bir bölümünü içeriyor. İsterdim ki, “insan duyguları”nın abartılı olarak verildiği cezaevi yaşam öykülerinde; Üç'lerin cezaevi direnişlerindeki tutumları, idam hücrelerindeki yaşamları ve ne yazık ki yaklaşık 1500 devrimcinin yaşadığı bir ortamda devrimci dayanışmanın yeterince sergilenmediği de anlatılsın, yazılsın...

Düşünün bir kere; güneş ve ışık yok, rutubet ve gıdasızlık, aramaya gerek duymayacağınız kadar fazlasıyla mevcut. Çamaşır yıkamak ise ayrıca bir derttir Buca zindanının hücrelerinde. Açıktır ki devrimci siyasi tutsaklar, ne temizliklerine ne de beslenmelerine fazla katkıda bulunmadı.

Dişleri dökülürken bile “önce dişlerimizi asıyorlar” diyerek ölüme espiyle meydan okuyan Üç'lerin devrim ve sosyalizm mücadelesine bağlılıkları, sehpalardaki tavırlarıyla bir kez daha görüldü. Evet sevgili dostlar, Üç'lerin ölümü gülererek ve sloganlarını haykırarak kucaklamış olmaları, Buca zindanındaki

1500 devrimci siyasi tutsağa bir “dayanışma” dersi olmuştu adeta. Artık hücreye giden tüm devrimci idamlıkları ayrımsız sahiplenmek ve onlara her türlü yardımı yapmak için yarışmak içtendi, güzeldi ve dostçaydı. Rutubet kokan çamaşırlarını defalarca yıkamak, iki haftada bir verilen paramızın çoğunu cezaevinin en lüks yiyeceği olan “findık ezmesi” ve “saralle”ye yatırarak idamlıklara, hepimizin idamlıklarına göndermek devrimci özverinin geç kalmış yansıydı.

Üç’leri gerçek anlamıyla sahiplenmediğimiz için mahcup-tuk, mahcup olmalıydık da. Öyle ya Kızıldere’de yaşanmış olan devrimci dayanışmanın en soylu örneklerinden iyi öğrenemiştik. İbo’nun Nurhak katliamının muhbirci sorumlusu muhtarı cezalandırmasındaki “dayanışma ruhu”nu unutmştuk. Elbette mahcup olmalıydık; devrimci dayanışmanın zorunluluğunu, bir kez daha yaşayarak öğrenmiş olduk Üç’lerin infazıyla. Bunu herkesin öğrenmesi dileğimiz olacaktır.

Proletaryanın yiğit evlatlarının devrimci yaşamlarından, kararlılıklarından, kahramanlıklarından sözetmenin anlamı yok. İnanıyoruz ki bir gün Üç’lerin mücadele bayrağını militan devrimci mücadeleyle sürdüren/sürdürecektir olan yoldaşları Seyit, İbrahim ve Necati’nin öğretilerini geridekilere anlatacaktır.

Diğer tüm devrim şehitlerimiz gibi Üç’ler, hiçbir kişisel çıkar kaygısına kapılmadan, fedakarca ve kararlılıkla bu insanlık mücadelesinde canlarını ortaya koyan ve yolumuzu aydınlatan insan güzelydiler. 12 Eylül’ün darağaçlarına giden Üç’ler ve tüm devrimciler, emekçi halklarımıza güven ve egemen zorbalara korku saran tavırlarıyla bugünümüze ışık saçmaya devam ediyorlar. Şehitlerimizin değerini sahiplenmek, ilkemiz olmalıdır.

13 Mart şehitlerinin şahsında, Türkiye, Kürdistan ve dünyanın tüm devrim şehitlerini saygıyla anıyorum.

13 Mart Savaşçılarının Buca Cezaevinden Arkadaşı

Onların Anısına

“Biz iyiyiz merak etmeyin”

*“Bana öyle bakma cellat
Gözlerimde hüznün,
Yüzümde üzüntüden
Eser bulamayacaksın”*

13 Mart 1982 şafağında yazılan bu sözleri, “13 Mart Şehitleri” seslendirmemişti ama; bu “gri” sözleri yaşamın pratiğinde “yeşil” gerçekliğe büründüren davranış sergilemişti ÜÇLER!

Devrim ve sosyalizm mücadelesinin yiğit neferi bu üç proleterleri anmak; mücadeledeki kararlılığı ve güzüpekliliği anlamaktır.

1 Mayıs 1981 günü Sıkıyönetim Mahkemesinde: “... Bugünün anısına saygı duruşuna çağırıyoruz!” dedikten sonra yenilen onca dayağın yara-bereleleri iyileşmeden çıkılan duruşmada “6 Mayıs şehitleri için saygı duruşuna çağırıyoruz” diyebilme kararlılığı, o günün koşullarında devrim ve sosyalizm mücadelesini sahiplenmenin adıdır.

Üçleri anmak: Buca zindanının idam hücrelerinde rutubetten ve gıdasızlıktan çürüyüp, el-ayak parmakları şişerek, dişler dökülürken, yine de yanbaşılarında bulunan siyasi koşullardaki dostlarına; “Biz iyiyiz, merak etmeyin” diyerek moral verme fedakarlıklarını öğretmektir.

Üçleri, 12 Mart 1982 öğle sularında, bahçedeki son kaçamak görüşmede Seyit'in: "Radyomuzu aldılar, acaba cezaevine operasyon mu yapacaklar?" diye gülümserken, dostlarına "bu gece ölümü kucaklayacağız" dememe erdemliliğini kavramaktır. Öyle ya, akşam haberlerinde spikerin "yasadışı sol bir örgüt üyesi ÜÇ kişinin idam cezası onaylandı" sözleri duyulmasın ve düğüne gider gibi ölüme hazırlanılmasın diyerek, düşmanın radyoları toplattığını bilmemek olur mu? Değişen ne oldu ki: yine düğüne gidildi 13 Mart şafağının kızılığında... Ve Seyit'in konuşması üzerine dostlarının, "bu gece yine sabahlayacağız anlaşılan" sözleri sonrasında Necati'nin, "kimbilir bir daha ne zaman görüşürüz, hoşçakalın" sözleriyle BURUK VEDALAŞMA'daki içtenliğin ve inceliğin anlaşılmasıdır ÜÇ'leri sahiplenmek.

ÜÇ'leri anmak; darağaçlarında boyun eğmezliğin ve düşmanın sıkıyönetim savcısı Hacı Mirza'nın, Buca Zindanında üç yiğit devrimciyi uğurlayan binlerce siyasi tutsağın sloganlarından korkarak, sehpada sloganını haykıran kişiye: "kesin şunun sesini" sözlerini söylemesi üzerine:

"Benim sesimi kesebilirsiniz ama, onların sesini nasıl keseceksiniz" diyerek koğuşları gösterirken Necati, sınıf kinini haykırmasına tanık olunmasa da bunları duyarak kıvançlanmaktadır.

ÜÇ'leri anmak: Necati'nin son isteğinde, parkasını "...parkamı... verin" diyerek, o günkü tek siyasi koğuşa göndermesinin ve tüm koğuşça bu "yeşil parka"nın onurla sahiplenilmesidir.

Ve ÜÇ'leri anmak, yazılan mektupların hala sağlam bir yerde saklandığını bilerek, kişisel sevgi ve dostluğa duyulan güveni koruyabilmektir?

Seyit KONUK, İbrahim Ethem COŞKUN, Necati VAR-DAR, proletaryanın yiğit kahramanları; anınız önünde saygıyla eğiliyorum. Ve sizlerin davranışımızla sergilediğiniz "yeşil" gerçekliği, "gri" söylemle ifadelendirerek diyorum ki: "Bana öyle bakma cellat/Gözlerimde ışık/Yüzümde tebessüm/Görecek ve/Yıkılacaksın"

**13 Mart Savaşlarının
Buca Zindanından Mahpus arkadaşı**

**"Rezil bir alacakaranlıkta
Pantolonlarını, gömleklerini bırakarak
Kalemlerini, kağıtlarını bırakarak
Dostlarını, düşmanlarını bırakarak
Gözyaşlarını, sevinçlerini bırakarak
Gençliklerini, sevdalarını bırakarak
Aynı yoldan dimdik gittiler"**

**Ozan ÖNCÜ / 1984
(Buca Cezaevi'nden mahpus arkadaşı)**

Üçü de yakalandıkları andan itibaren TKEP adına üstlendikleri eylemleri davanın her aşamasında savunmuşlardı. 12 Eylül askeri faşist darbesinin ardından ölüm cezası alacaklarını onlar da biliyorlardı.

Dava karar aşamasına gelmişti. Onlar, tutsaklıklarının birinci yılını doldurmuş, ikinci yıldan iki gün almışlardı. Duruşmaya götürüldükleri tarih, 1 Mayıs 1981 idi.

Salona büyük bir sessizlik çökmüştü. Bu sessizliği haklarında verilmiş bir karar olduğunu bilen üç gençten biri, Seyit bozdu. Ayğa kalktı ve özetle şöyle dedi yüksek bir sesle:

“Bugün işçi sınıfının birlik, mücadele ve dayanışma günü olan 1 Mayıs. 1 Mayıs şehitleri için sizleri bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum”

Kendileri, salondaki izleyiciler ayağa kalktılar. Mahkeme Kurulu üyeleri açıklayacakları kararın heyecanı içindeydiler. Ne söylendiğini, ne istendiğini anlayamamışlardı, bir şaşkınlık içinde diğerleriyle birlikte ayağa kalktılar. Durumu kavradıklarında ise büyük bir suç işlemişlercesine hemen yerlerine oturdular. Üç genç işçi, salonda bekleyen askerlerin cop ve dipçiklerine aldırmaksızın “Yaşasın 1 Mayıs! Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi!, Yaşasın TKEP!” sloganlarının ardından Enternasyonal marşını okumaya başladılar ve dipçiklerle duruşma salonundan çıkarıldılar.

Duruşma onlarsız devam etti. Duruşma sözcüsü mahkemenin kararını açıkladı: Kalemler kırıldı...

**12 Mart 1971 askeri darbesinin
onbirinci yıldönümüydü. Kapalı cezaevine
giden yol ve üzerindeki kavşaklar akşama
doğru tutuldu. Cezaevinin etrafında güvenlik
çemberleri oluşturuldu; olası bir isyana karşı,
müdahale edilmesi için, hazır
birlikler getirildi.**

**Son istekleri olarak her üçü de kağıt, kalem ve birer bardak
çay istediler. Savcı, yanında getirdiği kağıt ve kalemlerden
her birine birer tane verirken, cezaevi müdürü ve komutanı,
“Gecenin bu saatinde çay bulmak zor, buna gerek yok”
diye savcıya söylemeleri üzerine üçü de
kağıt ve kalemleri dışarı fırlatarak “çay gelecek” diye bağıldılar.
Birkaç dakika sonra “gecenin bu saatinde nereden bulacağız”
denilen çaylar geldi. İkinci müdür, çayları, elleri titreyerek
hücrelere uzattı. Son çayı Seyit’e vermişti ki, çay bütünüyle
suratına serpildi. Bir panik doğdu, Seyit
“bizler, çaykolik değiliz. Amacımız son dakikaya kadar
elimize geçirebileceğimiz herhangi bir şeyle, sizlere karşı tavrımızın
ne olduğunu göstermektir”
dedi.**

Saat 01.30'a yaklaşıyordu. Cezaevi bütünüyle sessizliğini koruyordu. Bir çok göz uykuya yatmamıştı. İbrahim'in hücre kapısı açıldı. Hücresinden çıktığında bir hücre aralıkla kalan diğer iki can yoldaşı ile vedalaşmak istiyordu. Ayaklarına zincir bağlanmıştı. Onlarla Seyit ve Necati'nin bulunduğu hücrelere yürüdü. Önce Necati'nin, sonra Seyit'in hücresine uğradı. İbrahim'in üstünde beyaz uzun idam önlüğü vardı. Elleri arkadan bağlanmıştı. Slogan atmaması için birkaç asker birden tutmuştu ağzını. Sehpanın önüne geldiğinde iri adımlarla yürüdü. "Ben bu andan itibaren kendimi devrime ve örgütüme adıyorum!" diye haykırdı. Durmaksızın sehpaye çıktı. İpi, onu öldürmekle görevlendirilmiş olanlardan biri geçirdi boğazına. Ve ardından İbrahim bedenini sandalyeden boşluğa bıraktı

Sıra Necati'ye gelmişti. Onun hücre kapısı açıldı. Necati hücreden çıkar çıkmaz Seyit'in yanına gitmek istedi. Ancak oradaki askerler buna engel oldular. Seyit'le bir ara göz göze geldi. Ve "Hoşçakal yoldaş! İdam bile vız gelir!" diye bağırdı. Necati slogan atmak isterken ağzı bir bezle kapatıldı. Askerler kucaklayarak çıkardılar içeriden, asacakları avluya kadar sürüklediler onu. Cezaevinin içinde, slogan atmasını engellemeye çalışıyorlardı. Cezaevindeki diğer tutsakların susması için onları sessizce asmak istiyorlardı. Ve O da İbrahim gibi sehpaye kendisi çıktı. "Yaşasın Sosyalizm! Yaşasın TKEP!" derken ayaklarının altındaki sandalye çekildi...

Her birinin götürülüştünü acı, ama gurur dolu bir bakışla izlemişti Seyit. Sıra ona gelmişti. Saat gecenin üçüne geliyordu. O da sehpaye çıktı beyaz önlükle. Kendisinden önce iki can arkadaşının boynunu kıran ilmik, onun da boynuna geçiriliyordu. Ve o arada şunları söyledi. “Şunlara bakın hele; tir tir titriyorlar. Korku sizinle her gün yaşayacak. Cellatlardan ve onun devletinden er geç hesap sorulacaktır.” İp boynuna geçirildiğinde o “Kahrolsun Faşizm, Yaşasın TKEP!” sloganını attı.

Cellatlar tükenmişti. Ama emir almışlardı. Son gayretlerini toplayıp, olanca öfkeleri ile Üç yoldaşı astılar. İbrahim, Necati ve Seyit, ilerde bir randevuda buluşacaklarmış gibi, yanyana yatıyorlardı soğuk cezaevi avlusunda.

**"KAHROLSUN FAŞİZM!
YAŞASIN SOSYALİZM!
YAŞASIN TKEP!"**

Geride bıraktıkları en son sestir bu. Duvara çarpa çarpa döndü, bu ses cezaevinin üstünde. Kulaklara çarpa çarpa yüzyıllık bir korku olarak indi cellatların yüreğine...

Mektuplarını ailelerine vermediler, korktular satırlara gizlenen öfkeden, korktular satır arasındaki yoldaşıktan...

Seyit Konuk

**“Korku sizinle her gün
yaşayacak.
Cellatlardan
ve onların devletinden
hesap sorulacak.
Kahrolsun faşizm.”**

SEYİT KONUK

Savaşsız sömürsüz bir dünya için savaştık.
Onun için ölüyoruz.
Biz bu davaya baş koyduk.
Başımız devrime, halkımıza, partimize feda olsun.
Kahrolsun faşizm.
Yaşasın Kürt ve Türk Halklarının mücadele birliği.
İdamlar bizi yıldırılmaz.
Hoşcakalın.
Elveda yoldaşlar...

13.03.1982 İzmir

Gece 01.25-03.05

* * *

İbrahim Ethem Coşkun

**“Biz bu davaya baş koyduk,
başımız devrime,
halkımıza ve partimize feda
olsun.”**

NECATİ VARDAR

Sevgili ağabeyciğim Süleyman,
Mektubuma başlamadan evvel sana
ve Vardar ailesine özlem, hasret ve sevgilerimi iletir,
en güzel günlerin sizlerin olmasını dilerim.

Nasılsın abi? iyi misin?

iyi olmanı candan temenni ederim.

Sen de kardeşin Neco'yu soracak olursan iyiyim.
Sana çoktandır mektup yazmak istedimse de olmadı.

Gönül isterdi ki bu satırlarımı

cezaevi mapus hücresinde değil,

Doğa ile tabiatın, deniz ile ormanın,

sevgi ile insanların,

Özgürlük türküleri söylediği bit ortamda

yazmak isterdim.

Hepinizin yaşamının iyi olması dileğiyle.

Savaşsız sömürsüz bir dünya için savaştık.

Onun için ölüyoruz.

Biz bu davaya baş koyduk.

Başımız devrime, halkımıza, partimize feda olsun.

Kahrolsun faşizm.

Yaşasın Kürt ve Türk Halklarının mücadele birliği.

İdamlar bizi yıldırılmaz.

Hoşcakalın.

Elveda yoldaşlar...

13.03.1981 İZMİR

* * *

Necati Vardar

**“Hoşçakal yoldaş.
İdam bize vız gelir.
Yaşasın sosyalizm”**

İBRAHİM ETHEM COŞKUN

Savaşıız sömürsüz bir dünya için savaştık.
Onun için ölüyoruz.
Biz bu davaya baş koyduk.
Başımız devrime, halkımıza, partimize feda olsun.
Kahrolsun faşizm.
Yaşasın Kürt ve Türk Halklarının
mücadele birliğı.
İdamlar bizi yıldırılmaz.
Hoşcakalın.
Elveda yoldaşlar...

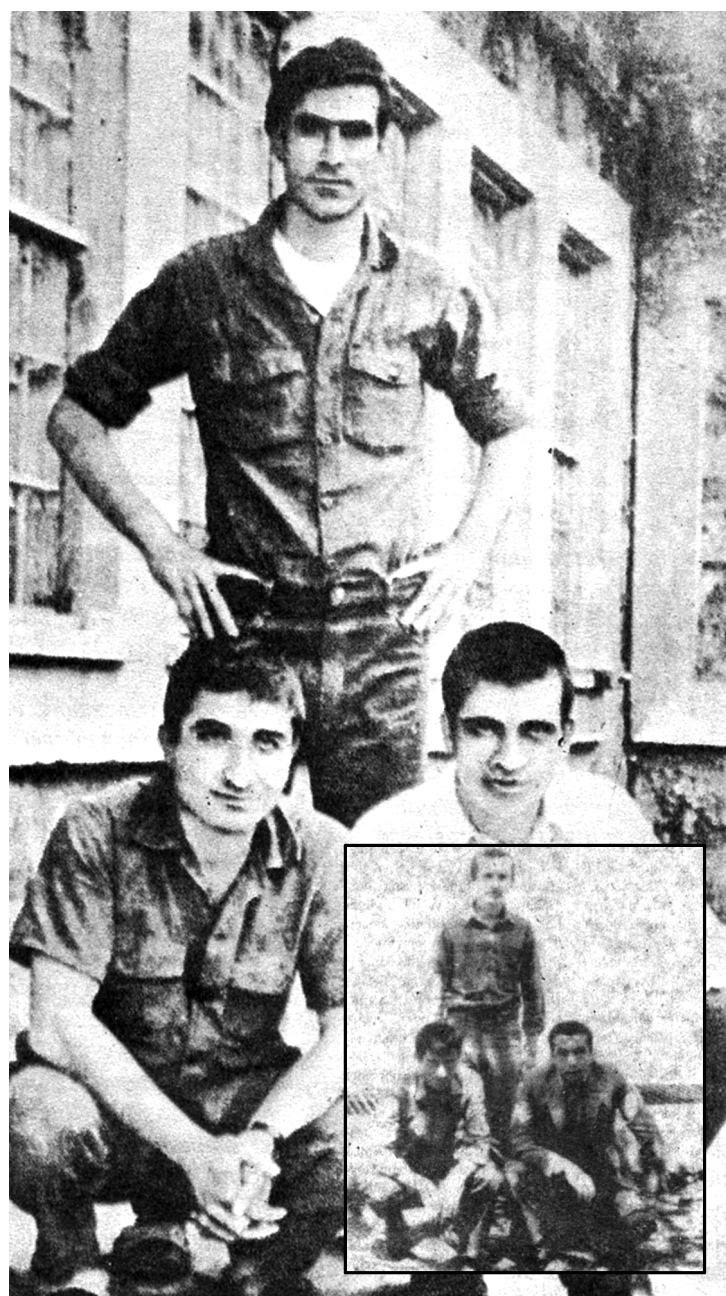
13.03.1982 İzmir
Gece 01.25-03.05

Seyit Konuk-İbrahim Ethem Coşkun- Necati Vardar

**13 MART 1982'de İdam Edilen Üç Genç Sosyalist İşçi
Mücadelemizde Yaşıyor**

**...VE ZAFER, ARTIK HIÇBİR ŞEYİ
AFFETMEYECEK KADAR TIRNAKLA
SÖKÜLÜP KOPARTILACAKTIR!..**

**İ. Ethem Coşkun, 1974'te
Gaziantep Erkek Sanat Okulu'nda**

Taşar Hücreden Nedir ki
Mazgaldan Bahçeye Burada eli kolu bağlı
Yakar Kavur Tutsak yaşamak Senden ve sevdiklerimden uzak

Akar ha Akar Yaşıyorum
Göl olur Ve sevdanı zulanda
Yerin yedi kat GÖĞÜS kafesimde saklıyorum
Gün gelir Gün gelir
Yol verir tohuma
Beton zemin, taş duvar
Yeşerir umut yemyeşil
Kırların yeşilliğine inat

Deli kanlı Kanım gibi
Kanım gibi Gün gelir
Bir tek al Güller açar maltada
Ve bir de yemin koyuyorum Gün gelir
Kanat takar
Gümbür gümbür vuran yürek
Uçar duvar üstünden
Uçar delice

«ANAM AVRADIM OLSUN» KI
Bir dahaki mutlu gününüze
Bende geleceğim Sel olur sevdam e
Taşar hücreden
Mazgaldan bahçeye
Akar ha akar
Yerin yedi kat altı

Delikanlılığımın baharında
Canım gibi
Kanım gibi
Bir tek al karanfil sunuyorum
Ve bir de yemin koyuyorum ortaya
"ANAM AVRADIM OLSUN" ki
Bir dahaki mutlu günümüze
Ben de geleceğim sizlerle..

Vardar Ailesine

17.8.1981

Emine Kapulu
Bilge Çaycı

VARDAR

NECİ

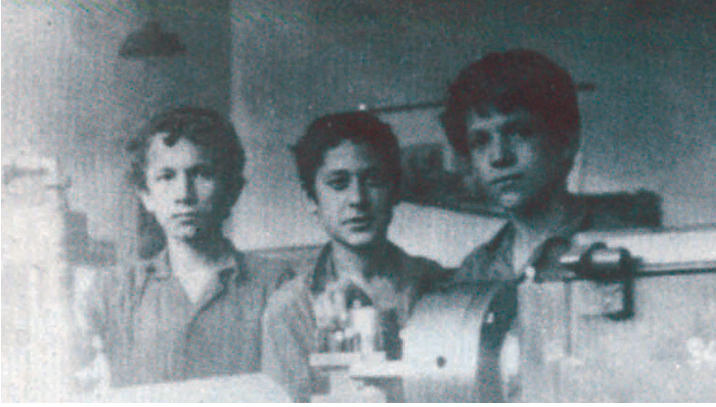
**Necati Vardar,
BMC Akşam Sanat Okulunda
arkadařlarıyla birlikte.**

Necati Vardar
BMC Akşam Sanat
Okulunda

Necati Vardar BMC Akşam Sanat okulunda.

Necati Vardar 29.10.1980 günü Buca Cezaevinden kardeşi Ziynet'e yolladığı resmin arkasında, “Sensiz geçen yalnızlık günlerimde, senden uzak kaldığım için göndermiş olduğum şu hayali resmimle beni her an hatırlamanızı temenni ederim” diyordu.

“Sevgili kardeşim Muradiye, Cezaevinde geçen şu mutlu gün-
lerimde sizden uzak kaldığım için göndermiş olduğum şu ha-
yali resmimle beni heran hatırlamanızı rica ederim.
19.10.1980, Çarşamba Buca”

Taşar Hücreden
Mazgaldan behçeye
Yakar kavurur taş topraqı
Akar ha Akar
Göl olur
Yerin yedi kat altı

Delik kanlılığımın baharınca
canım gibi
kanım gibi
Bir tek al karanfil sunuyorum
ve bir de yemin koyuyorum
ortaya

«ANAM AVRADIM OLSUN» KI
Bir dahaki mutlu günüñüz
Bende geleceğim sizlere

JARDAR
AİLESİNE

Necatî JARDAR

13.8.1981

Buca Kapalı
Bölge Çarşısı

Canım kubbacığım ve anneciğim,
ne kadarda olsa rapis cezası alacağımı
bilirim. Kadın, insaniyet adına iğrenç olan
"ibrahim" cezasına kendini layık görmüyorum.
Ellerinden öylece çiptiye, hırsızladım
sualtine selâmlar, oduğum ducañsız hayalimi,
hatırladım. Müddetle hatıra ediyorum.

ogluñuz
i. İbrahim Çarşısı

(Signature)

**"Rezil bir alacakaranlıkta
Pantolonlarını, gömleklerini bırakarak
Kalemlerini, kağıtlarını bırakarak
Dostlarını, düşmanlarını bırakarak
Gözyaşlarını, sevinçlerini bırakarak
Gençliklerini, sevdalarını bırakarak
Aynı yoldan dimdik gittiler"**

